

แนวทางการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศสำหรับ สื่อมวลชนไทย

วันที่รับบทความ: 29 มีนาคม 2564 / วันที่แก้ไขบทความ: 20 พฤษภาคม 2564 / วันที่ตอบรับบทความ: 20 กรกฎาคม 2564

สุกัลยา คงประดิษฐ์

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศของสื่อมวลชนไทย 2) ศึกษาความพึงพอใจของชาวไทยมุสลิมต่อการนำเสนอข่าวการก่อการร้าย และ 3) เสนอแนวทางการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมระหว่างเชิงปริมาณและคุณภาพ เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย 1) การศึกษาเอกสารเพื่อวิเคราะห์การนำเสนอข่าวการก่อการร้ายของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ สถานีโทรทัศน์ช่อง 33HD และช่อง 7HD แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา 2) แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลความพึงพอใจของชาวไทยมุสลิมจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุด โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มแบบเป็นสัดส่วน แล้ววิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และ 3) การสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่องแนวทางการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศจากกลุ่มตัวอย่างชาวไทยมุสลิม 64 คน ร่วมด้วยนักวิชาการด้านอิสลามศึกษา 5 คนและผู้แทนสำนักจุฬาราชมนตรี 1 คนแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า สื่อมวลชนไทยนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศอย่างต่อเนื่องตามมุมมองของสื่อมวลชนตะวันตก กลุ่มตัวอย่างชาวไทยมุสลิมพึงพอใจต่อการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในระดับปานกลางด้วยค่าเฉลี่ย 2.75 และกลุ่มตัวอย่างเสนอแนวทางการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศว่าควรนำเสนอแต่ข้อเท็จจริง คัดเลือกข่าวจากแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้และปราศอคติจากแหล่งข่าวที่ครอบคลุมทุกฝ่าย นำเสนอข่าวโลกมุสลิมในเชิงบวกมากขึ้น หลีกเลี่ยงการแทรกความคิดเห็นในข่าว การด่วนสรุปเหตุการณ์ที่มีประเด็นอ่อนไหว การเหมารวมว่ามุสลิมเป็นผู้ร้าย การพาดหัวข่าวด้วยคำว่า “มุสลิม” หรือ “อิสลาม” และ การใช้สัญลักษณ์ทางศาสนาอิสลาม

คำสำคัญ: การรายงานข่าว, ข่าวการก่อการร้าย, ข่าวต่างประเทศ, แนวทางการนำเสนอข่าว, ชาวไทยมุสลิม

สุกัลยา คงประดิษฐ์ (นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547; email: sukanlayak@hotmail.com) ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศสำหรับสื่อมวลชนไทย ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2561

Guideline on News Reporting of Global Terrorism for Thai Journalists

Received: March 29, 2021 / Received in revised form: May 20, 2021 / Accepted: July 20, 2021

Sukanlaya Kongpradit

Abstract

The research aims to 1) study news reporting of global terrorism by Thai journalists 2) study Thai Muslim's gratification on news reporting of global terrorism by Thai journalists and 3) propose a guideline on news reporting of global terrorism. The mixed methodology was combined between quantitative and qualitative approach. Thus, there is documentary research as a tool for analyze on global terrorism news reported by Thairath, Dailynews, 33HD TV station and 7HD TV station. Then, it would be summarized with a content analysis. There is also 400 copies of questionnaire for gathering data about Thai Muslim's gratification on news reporting of global terrorism. Proportionate Sampling is used for finding appropriate respondents who are represented for Muslims across Thailand. Then, the data is analyzed by a computer software. In-depth interview is another tool for gathering data from key formants in order to analyze as a guideline on news reporting of global terrorism. It consists of 64 samples that are selected to be a representative of entire Thai Muslim and 6 experts on Islamic study. The result finds Thai news agencies had been reporting on global news related to terrorism with Western paradigm for many years. The sample group has satisfied on news reporting of global terrorism with intermediate level at the average of 2.75. For a conclusion of a guideline on news reporting, it suggests that news should be only fact. Journalist should select news from reliable and various sources and also report more positive stories about Muslim world. Journalist should not add any opinion in news. A sensitive issue should not be published until it is verified. News should not be presented as terrorist represents entire Muslim. Headline should avoid using Islamic wording such as "Muslim" and "Islam". At last, news should avoid using an image/video that appears Islamic symbolic.

Keywords: Journalism, Terrorism News, Global News, International News, Guideline for News Reporting, Thai Muslim

---

Sukanlaya Kongpradit (M.A., Chulalongkorn University, 2004; sukanlayak@hotmail.com) Current Position: Assistant Professor of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

The paper is a part of a research project, A study of guideline on news reporting of global terrorism for Thai journalists, which is sponsored by National Research Council of Thailand in 2018

บทนำ

ประเทศไทยมีประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามหรือมุสลิมจำนวน 3,259,340 คน คิดเป็นร้อยละ 4.94 ของจำนวนประชากรไทยทั้งหมด ในจำนวนนี้อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร 382,385 คน หรือร้อยละ 11.73 ภาคกลาง 280,752 คน หรือร้อยละ 8.61 ภาคเหนือ 32,201 คน หรือร้อยละ 1.00 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 24,203 คน หรือร้อยละ 0.74 และภาคใต้ 2,539,799 คน หรือร้อยละ 77.92 ซึ่งมุสลิมในภาคใต้ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในแถบจังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ นราธิวาส ปัตตานี ยะลา และสงขลา (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) มุสลิมจึงเป็นคนส่วนน้อยในประเทศไทย ยกเว้นแถบจังหวัดชายแดนภาคใต้

ภาพลักษณ์ของมุสลิมที่สะท้อนในข่าวที่สื่อมวลชนไทยนำเสนอส่วนใหญ่เป็นไปในเชิงลบตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุการณ์วินาศกรรม 11 กันยายน 2544 ในสหรัฐอเมริกา ภาพลักษณ์ที่ถูกนำเสนอในข่าวมากที่สุด ได้แก่ ภาพลักษณ์โจรก่อการร้าย ก่อวินาศกรรม และมุสลิมหัวรุนแรง เนื่องจากเนื้อหาของเหตุการณ์เกี่ยวกับชาวมุสลิมส่วนใหญ่ปรากฏอยู่ในข่าวต่างประเทศ ซึ่งมักเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคม ความไม่สงบในสังคม อาชญากรรม วินาศกรรม สงคราม การเคลื่อนไหวทางทหาร การเมืองในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และตะวันออกกลางเป็นหลัก อีกทั้งสำนักข่าวของไทยยังอ้างอิงแหล่งข้อมูลจากสำนักข่าวในโลกตะวันตกมากกว่าแหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคลชาวมุสลิมและสื่อสารมวลชนของมุสลิม (ธีระยุทธ ลาตีฟี, 2542)

เหตุการณ์วินาศกรรม 11 กันยายน ทำให้เกิดชุดวาทกรรมเกี่ยวกับ “การก่อการร้าย” (Terrorism) จากรายงานข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ดังกล่าวที่ระบุว่า รัฐบาลสหรัฐฯ เรียกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่าการก่อการร้าย และประกาศว่าสหรัฐฯ กำลังเผชิญกับภัยคุกคามจากการก่อการร้าย จนมีการดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อปราบปรามภัยคุกคามจากการก่อการร้าย เช่น การจัดตั้งกระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ เพื่อปกป้องภัยจากการก่อการร้ายภายในประเทศ การร่วมมือกับประเทศพันธมิตรในการส่งกองทัพอากาศไปโค่นล้มรัฐบาลอัฟกานิสถาน สงครามต่อต้านการก่อการร้ายจึงเป็นนโยบายด้านความมั่นคงสำหรับใช้ในการตอบโต้การถูกโจมตีในเหตุการณ์วินาศกรรม 11 กันยายน

และยังกลายเป็นความชอบธรรมในการสงครามอิรัก เมื่อ พ.ศ. 2546 (Reese & Lewis, 2009)

ขณะที่สื่อมวลชนไทยรายงานข่าวเหตุการณ์วินาศกรรม 11 กันยายน โดยส่วนใหญ่แปลข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศ จนทำให้คำว่า “การก่อการร้าย” กลายเป็นคำที่คุ้นชินในสังคมไทย แม้ความเข้าใจต่อความหมายที่แท้จริงต่อคำดังกล่าวยังคงเป็นที่ถกเถียงเป็นวงกว้าง (Magpanthong & McDaniel, 2012) ภาพและชื่อของผู้ที่ถูกระบุว่าเป็นผู้ก่อเหตุ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของมุสลิม ทำให้เกิดการเชื่อมโยงการก่อการร้ายกับศาสนาอิสลามและมุสลิมยิ่งหลังจากเหตุการณ์วินาศกรรม 11 กันยายน เหตุการณ์ความรุนแรงที่ข่าวรายงานว่าเป็นการกระทำของคนหรือกลุ่มคนที่มีความเชื่อมโยงกับศาสนาอิสลามปรากฏขึ้นอย่างต่อเนื่องและขยายขอบเขตไปในหลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศตะวันตกและประเทศที่มีรัฐบาลฝักใฝ่ตะวันตก จนเกิดการผลิตซ้ำทางวาทกรรมของคำว่า “การก่อการร้าย” และทำให้คำดังกล่าวถูกใช้ในการรายงานข่าวเหตุรุนแรงที่คาดว่ามีมุสลิมอาจมีส่วนเกี่ยวข้องมาจนถึงปัจจุบัน

ภาพลักษณ์ของมุสลิมจึงยังได้รับการตอกย้ำว่าเป็นผู้ที่ใช้ความรุนแรงในการตอบสนองปัญหาทางการเมืองและเกี่ยวข้องกับก่อการร้ายโดยปริยาย และนำไปสู่ภาวะหวาดกลัวอิสลาม (Islamophobia) ขึ้นในสังคมไทย (ธัญรัตน์ สะละหมัด, 2549) โดยที่ชาวไทยมุสลิมแทบไม่มีโอกาสหรือช่องทางในการสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับการรายงานข่าวการก่อการร้ายของสื่อมวลชนไทยมากนัก เนื่องจากสถานะในการเป็นคนส่วนน้อยของสังคมที่ขาดโอกาสในการสื่อสารทำความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อและวิถีปฏิบัติที่แตกต่างจากชาวไทยพุทธ ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในสังคมไทย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศของสื่อมวลชนไทย และความพึงพอใจของชาวไทยมุสลิมที่มีต่อการรายงานข่าวดังกล่าว เนื่องจากสันนิษฐานว่าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดภาวะความหวาดกลัวอิสลามในสังคมไทย และเพื่อเป็นเสียงสะท้อนต่อการทำงานของสื่อมวลชนไทยผ่านมุมมองของผู้ที่ถูกกล่าวหาตบตีมาถึงมาเป็นเวลานาน ตลอดจนขยายขอบเขตการศึกษาไปสู่การแสวงหาแนวทางการนำเสนอข่าวการก่อ

การร้ายในต่างประเทศที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับได้ของผู้บริโภคชาวทุกกลุ่มในสังคม เพื่อเป็นหลักปฏิบัติให้สื่อมวลชนไทย รวมทั้งนักข่าวพลเมืองนำไปใช้ในการรายงานข่าวที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในต่างประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนำเสนอข่าวก่อการร้ายในต่างประเทศของสื่อมวลชนไทย
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของชาวมุสลิมในประเทศไทยต่อการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศของสื่อมวลชนไทย
3. เพื่อเสนอแนวทางการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศต่อสื่อมวลชนไทย

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลหลักในการศึกษา ประกอบด้วย 4 แหล่ง ได้แก่
  1. คนไทยมุสลิม ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการใช้เครื่องมือ 2 ชนิด ได้แก่
    - 1.1.1 การสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามจากทั่วประเทศ จำนวน 64 คน ประกอบด้วย ตัวแทนชาวมุสลิมในภาคใต้จำนวน 32 คน ภาคเหนือ 8 คน ภาคกลาง 8 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 8 คน และกรุงเทพมหานคร 8 คน
    - 1.1.2 แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 400 คน
  2. นักวิชาการด้านอิสลามศึกษาและสันติศึกษา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 5 คน
  3. สำนักจุฬาราชมนตรี โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้แทน จำนวน 1 คน
  4. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ได้แก่ ข่าวการก่อการร้ายที่สื่อมวลชนกระแสหลักในประเทศไทยนำเสนอ ใน พ.ศ. 2560
2. ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาในการศึกษาระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2560 – 30 กันยายน พ.ศ. 2561

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา พระนครศรีอยุธยา ขอนแก่น เชียงใหม่ และกรุงเทพมหานคร

4. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย การนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศของสื่อมวลชนไทย ความพึงพอใจของคนไทยมุสลิมต่อการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศของสื่อมวลชนไทย และแนวทางการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศที่เหมาะสม

นิยามศัพท์

การก่อการร้าย หมายถึง การก่อเหตุรุนแรงโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีเป้าหมายในทางการเมือง อันเป็นการคุกคามต่อชีวิตของประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐ รวมถึงขัดขวางผลประโยชน์ของประชาชน เอกชน และภาครัฐ

ข่าวการก่อการร้าย หมายถึง ข่าวเกี่ยวกับการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ และได้รับการรายงานจากสำนักข่าวต่างประเทศ ก่อนที่นักข่าวไทยและสำนักข่าวในประเทศไทยจะคัดเลือกมาแปลและเรียบเรียงเพื่อนำเสนอเป็นข่าว

สื่อมวลชนไทย หมายถึง นักข่าวที่สังกัดสำนักข่าวของไทย ทำหน้าที่ในการรายงานข่าวเพื่อเผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ ของสำนักข่าวที่ตนสังกัด

สำนักข่าวต่างประเทศ หมายถึง สำนักข่าวที่มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ ดำเนินกิจการในการรายงานข่าวที่เกิดขึ้นจากทั่วโลก บางแห่งยังขายข่าวให้กับสำนักข่าวท้องถิ่นในประเทศต่าง ๆ ด้วย เช่น สำนักข่าวซีเอ็นเอ็น สำนักข่าวบีบีซี สำนักข่าวรอยเตอร์ สำนักข่าวเอพี สำนักข่าวเอเอฟพี สำนักข่าวอัลจาซีเราะห์

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

ข่าวต่างประเทศ

ข่าวต่างประเทศ (International/Foreign/Global news) หมายถึง เหตุการณ์สำคัญหรือน่าสนใจที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรไทย แล้วสำนักข่าวของไทยเลือกนำเสนอต่อผู้บริโภคข่าวในประเทศไทย ข่าวต่างประเทศเป็นหนึ่งใน

ประเภทของข่าวที่จำแนกตามเนื้อหาจากการนำเสนอของสำนักข่าว และมีโต๊ะข่าวต่างประเทศทำหน้าที่รับผิดชอบผลิตข่าว แต่กระบวนการสื่อข่าวต่างประเทศของสำนักข่าวไทยมีความแตกต่างจากข่าวประเภทอื่น เนื่องจากนักข่าวมักใช้วิธีการคัดเลือกข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศเพื่อนำมาแปลและเรียบเรียงเป็นข่าว โดยมีส่วนน้อยที่ลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลนำมารายงานข่าวด้วยตัวเอง ข่าวต่างประเทศที่สำนักข่าวไทยคัดเลือกมานำเสนอมากที่สุด ได้แก่ ข่าวความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการเมืองระหว่างประเทศ โดยให้ความสำคัญกับคุณค่าข่าวด้านความใกล้ชิดมากที่สุด ขณะที่ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดเลือกข่าวต่างประเทศมากที่สุดคือ ความสนใจของผู้บริโภคข่าวและสถานการณ์โลกในขณะนั้น (เพ็ญพงศ์ สุขโชคศิริชัยพร, 2552)

พัฒนาการของการรับข่าวต่างประเทศของสำนักข่าวไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ยุค ได้แก่ การรับข่าวด้วยวิทยุโทรเลขและฟังเสียง การรับข่าวที่ลำเลียงมาโดยเครื่องบิน การรับข่าวผ่านดาวเทียม และการรับข่าวผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งตั้งแต่ยุคแรกของการรับข่าวต่างประเทศก็เป็นข่าวที่มาจากสำนักข่าวจากประเทศมหาอำนาจของโลก ในช่วงเวลานั้นทั้งสิ้น ได้แก่ สหรัฐฯ เยอรมนี อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น ในยุคของการรับข่าวผ่านดาวเทียมจึงเริ่มมีข่าวจากสำนักข่าวในประเทศต่าง ๆ หลากหลายมากขึ้น จนล่วงเข้าสู่ยุคการรับข่าวผ่านอินเทอร์เน็ต สำนักข่าวไทยก็ยังคงเลือกข่าวจากสำนักข่าวจากประเทศตะวันตกและประเทศมหาอำนาจในยุคนั้นเช่นเดิม (สรชัย กมลลิ้มสรกุล และอุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2552) และผลการศึกษาของเพ็ญพงศ์ สุขโชคศิริชัยพรเมื่อ พ.ศ. 2552 อธิบายเพิ่มว่าในสมัยนั้น มหาอำนาจของโลกในมุมมองของนักข่าวไทยได้เปลี่ยนเป็น สหรัฐฯ จีน ญี่ปุ่น อังกฤษ และรัสเซีย

การสร้างการรับรู้ข่าวสารของสื่อมวลชน

สื่อมวลชน โดยเฉพาะสำนักข่าวและนักข่าวมีอิทธิพลในการสร้างการรับรู้ข่าวสารต่อบุคคลและสังคมตามการอธิบายด้วยทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ทฤษฎี ได้แก่ การกำหนดประเด็นการรับรู้ข่าวสาร (Agenda Setting) การชูประเด็น (Priming) และการกำหนดกรอบข่าว (Framing) โดยทฤษฎีการกำหนดประเด็นการรับรู้ข่าวสารอธิบายว่า

กองบรรณาธิการข่าวมีบทบาทสำคัญในการประกอบสร้างความเป็นจริงในทางสังคมและทางการเมืองผ่านกระบวนการคัดเลือกข่าวนำเสนอ เมื่อผู้บริโภคข่าวเปิดรับข่าวสารแล้ว พวกเขาไม่เพียงแต่รับรู้ประเด็นในข่าวเท่านั้น หากแต่ยังได้รู้ด้วยว่าประเด็นในข่าวนั้นมีความสำคัญมากเพียงพต่อการถูกคัดเลือกมานำเสนอเป็นข่าว และการเลือกประเด็นสำคัญจากประเด็นที่มีอยู่ทั้งหมดมากมายเพื่อนำเสนอเป็นข่าวดังกล่าวยังแสดงให้เห็นว่านักข่าวกำลังกำหนดประเด็นการรับรู้ข่าวสารของสังคมด้วย (West, R., & Turner, L. H., 2017)

การกำหนดประเด็นการรับรู้ข่าวสารสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับ คือ การไล่เรียงประเด็นที่มีความสำคัญมากที่สุดประจำวัน (agenda) และวิธีการนำเสนอข่าว เพื่อให้ผู้บริโภคข่าวรับรู้ถึงความสำคัญของข่าว (media framing) เช่น การกำหนดตำแหน่งของข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ การลำดับข่าวที่นำเสนอในโทรทัศน์ ความถี่ในการนำเสนอ ข่าวที่ผ่านกระบวนการกำหนดประเด็นการรับรู้จะทำให้ผู้บริโภคข่าวเกิดการจดจำประเด็นข่าวและนำไปสู่การคิดถึงประเด็นข่าวนั้น ซึ่งแม้ว่าข่าวจะไม่ได้มีอิทธิพลถึงขั้นทำให้สาธารณชนคิดเหมือนกับสิ่งที่ข่าวนำเสนอ แต่เพียงแต่การทำให้สาธารณชนคิดถึงประเด็นตามข่าวก็มีผลมากพอต่อการหยิบยกประเด็นขึ้นมากถกเถียง เพื่อให้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้ และแม้ว่าข่าวอาจไม่มีอิทธิพลมากพอต่อการปรับเปลี่ยนการกระทำของคนได้ แต่ก็สามารถดึงดูดความเข้าใจของคนได้ ขณะเดียวกัน ประเด็นที่ไม่ได้ถูกจัดวาระความสำคัญในการนำเสนอก็อาจสูญหายไปในช่วงคำนึงถึงของสาธารณชน (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2556) ด้วยลักษณะเด่นของข่าว ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่มีความเป็นกลางและนำเสนอด้วยความถูกต้อง ทำให้ข่าวเป็นเครื่องมืออันทรงพลังในการกำหนดทิศทางให้แก่สังคมแบบค่อยเป็นค่อยไปผ่านกระบวนการกำหนดประเด็นการรับรู้ข่าวสาร

ส่วนการชูประเด็น (priming) เป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนความเป็นจริงว่า แม้ผู้รับสารจะมีแรงจูงใจในการเปิดรับข่าวสาร แต่ก็ไม่ได้รับรู้เรื่องราวที่ซับซ้อนได้มากนัก จึงเลือกรับรู้สิ่งที่เข้าใจได้ง่ายมากกว่า (กาญจนา แก้วเทพ, 2553) โดยกาญจนายกตัวอย่างผลการศึกษานงานวิจัยของ S.lyengar & D.Kinder (1987) ที่พบว่า โทรทัศน์ได้ช่วย

เลาะเล็มเอาข้อสรุปทางการเมืองหรือการตัดสินใจทางเลือกบางอย่างเท่านั้นมานำเสนอ โดยตัดทิ้งรายละเอียดอื่น ๆ ออกไป เพื่อตัดเย็บให้เหมาะกับแบบแผนการรับรู้ของผู้รับสาร อำนาจของโทรทัศน์จึงอยู่ที่การช่วยกำหนดเกณฑ์ประกอบบริบทวินิจฉัยให้แก่สาธารณชน

การทำหน้าที่ซูเปอร์เซ็นของสื่อมวลชนประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ได้แก่ ข้อมูลที่เปิดรับผ่านสื่อมวลชนได้ไปกระตุ้นข้อมูลให้ผู้รับสารมีอยู่แล้ว การกระตุ้นดังกล่าวทำให้สามารถเกิดความรับรู้ความเข้าใจได้มากขึ้น ซึ่งหมายความว่าทำให้ผู้รับสารมีแนวโน้มจะใช้ความรู้ความเข้าใจดังกล่าวในการตีความและประเมินสิ่งต่าง ๆ ผลกระทบของการซูเปอร์เซ็นจะเกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนที่ 2 ซึ่งผู้รับสารได้นำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับการกระตุ้นไปกระทำกรใด ๆ จนเกิดผลตามมา การซูเปอร์เซ็นนี้มีความเกี่ยวข้องกับกำหนดยุทธศาสตร์การรับรู้ข่าวสาร เนื่องจากเชื่อว่าต่างมีส่วนส่งผลต่อทัศนคติและการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของผู้รับสาร ขณะที่กำหนดยุทธศาสตร์การรับรู้ข่าวสารนั้นเป็นการทำให้ผู้รับสารคิดถึงประเด็นนั้น ๆ แต่การซูเปอร์เซ็นของสื่อมวลชนเป็นการช่วยให้แต่ละบุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว (Moy, P., Tewksbury, D. & Rinke, E. M., 2016)

ขณะที่กำหนดยุทธศาสตร์การรับรู้ข่าวสารนั้นเป็นการทำให้ผู้รับสารคิดถึงประเด็นนั้น ๆ แต่การซูเปอร์เซ็นของสื่อมวลชนเป็นการช่วยให้แต่ละบุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว (Moy, P., Tewksbury, D. & Rinke, E. M., 2016)

ขณะที่การกำหนดกรอบข่าวเป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นเพื่อศึกษาการวิเคราะห์การรายงานข่าวของสื่อมวลชนว่ามีการเลือกประเด็นเนื้อหาและวิธีการนำเสนออย่างไร ซึ่งเชื่อมโยงกับการศึกษาผลกระทบของสื่อต่อการรับรู้ข่าวสารของประชาชน จึงให้ความสนใจถึงวิธีการทำงานของกองบรรณาธิการข่าว และวิธีการรายงานข่าวของสื่อว่ามีความลำเอียงหรือมีอคติแฝงหรือไม่ อย่างไร อันจะมีผลให้เนื้อหาและทิศทางการข่าวที่ปรากฏในสื่อมีอิทธิพลโน้มน้าวใจผู้บริโภคข่าวให้เกิดความประทับใจและเห็นคล้อยตาม (อุบลรัตน์ศิริยุวศักดิ์, 2556) โดยการที่สื่อให้นิยาม บรรยายเหตุการณ์ หรือใช้วิธีการเล่าเรื่องด้วยกลไกของภาษาและวาทกรรมเพื่อทำเรื่องที่ยากและซับซ้อนให้ง่ายสำหรับผู้รับสารนั้นเป็นรูปแบบเครื่องมือสำคัญของสื่อในการกำหนดกรอบข่าว (Scheufele, D. A., & Tewksbury, D., อ้างถึงใน อุบลรัตน์ศิริยุวศักดิ์, 2556)

แนวคิดเรื่องการก่อการร้าย

การก่อการร้าย (Terrorism) เป็นรูปแบบของการใช้หรือการขู่จะใช้ความรุนแรงเพื่อข่มขู่บังคับรัฐบาล ปักเจกบุคคล หรือกลุ่มเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยมีทั้งแรงจูงใจและเป้าหมายทางการเมือง นอกจากนั้นยังมักตั้งใจให้เกิดผลกระทบทางจิตวิทยาใหญ่หลวงกว้างไกลเกินเหยื่อเป้าหมาย และทำโดยองค์กรที่มีการบังคับบัญชาหรือเครือข่าย (ศราวดี อารีย์, 2550)

ขณะที่กลุ่มก่อการร้าย (Terrorist group) เป็นองค์กรทางการเมืองประเภทหนึ่งที่ทำกรส่งข้อมูลข่าวสารของตนไปยังสื่อมวลชน เพื่อให้สื่อมวลชนถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นผ่านสื่อต่าง ๆ ไปยังประชาชน โดยกลุ่มก่อการร้ายจะใช้วิธีการรุนแรงเป็นเครื่องมือในการต่อสู้เพื่อสื่อสารให้ประชาชนได้รับรู้ถึงความมีอยู่และวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ยิ่งสื่อมวลชนนำเสนอข่าวความรุนแรงจากการกระทำของกลุ่มเหล่านี้มากเพียงใดก็ยิ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกลุ่มเหล่านี้ (นันทนา นันทวโรภาส, 2557)

ณ พ.ศ. 2560 รัฐบาลสหรัฐอเมริกาประกาศขึ้นบัญชีดำกลุ่มหัวรุนแรงต่าง ๆ ที่ได้รับการพิจารณาว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศสหรัฐอเมริกา พลเมือง และผลประโยชน์ใด ๆ ของสหรัฐฯ จำนวน 61 กลุ่ม อาทิ กลุ่มอาบูไซยาฟ (Abu Sayyaf Group หรือ ASG) กลุ่มโบโก ฮาราม (Boko Haram หรือ BH) กลุ่มฮามาส (Hamas) ขบวนการฮิซบอลเลาะห์ (Hizballah) กองกำลังรัฐอิสลามแห่งอิรักและซีเรีย (Islamic State of Iraq and Syria หรือ ISIS) กองกำลังรัฐอิสลามลิเบีย (ISIL-Libya) กลุ่มญะมาอะฮ์อิสลามียะห์ (Jemaah Islamiya หรือ JI) กลุ่มแนวหน้าอัล-นุสเราะฮ์ (Al-Nusra Front หรือ ANF) กลุ่มอัล-กออิดะห์ (Al-Qa'ida หรือ AQ) กลุ่มอัล-ชาบับ (Al-Shabaab หรือ AS) กลุ่มตาลีบันในปากีสถาน (Tehrik-e Taliban Pakistan หรือ TTP) เป็นต้น (U.S. Department of State, 2018)

การก่อการร้ายต่างจากหลักการยุติธรรมในศาสนาอิสลามอย่างสิ้นเชิง เพราะการก่อการร้ายเป็นการกระทำเพื่อมุ่งทำลายชีวิตผู้บริสุทธิ์ และสร้างความหวาดกลัวให้เกิดขึ้นในสังคม ขณะที่ยุติธรรมเป็นเพียงเครื่องมือในการปกป้องตนเองและสิทธิเสรีภาพที่มนุษย์พึงได้รับ รวมทั้งทัศนคติของอิสลามที่ถือว่าการฆ่าชีวิตบริสุทธิ์เป็นการทำผิด

อย่างรุนแรง ดังโองการในอัลกุรอาน “และหากผู้ใดรักษาชีวิตหนึ่ง ย่อมเท่ากับว่าเขาได้รักษาชีวิตมนุษย์ทั้งหมด และหากผู้ใดทำลายชีวิตหนึ่งเท่ากับเขายทำลายมนุษย์ทั้งหมด” แต่ศาสนาอิสลามกลับตกอยู่ภายใต้มายาลักษณ์ของความรุนแรงอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับ ความรุนแรงนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และความพยายามสร้างวาทกรรมอันทรงพลังเพื่อสร้างภาพลักษณ์ของศาสนาอิสลามให้เทียบเท่ากับสัญญาของความรุนแรงและความเป็นอื่น มายาภาพดังกล่าวสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ มายาภาพที่สร้างขึ้นโดยอคติของโลกตะวันตก และ มายาภาพที่สร้างขึ้นโดยอิสลามบางกลุ่มที่ประสบปัญหาความไม่เป็นธรรมทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ โดยมีการตีความเชิงอัตวิสัยในบทบัญญัติของศาสนาเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง และสร้างความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรงเพื่อต่อสู้กับความอยุติธรรมทางสังคม (ซาคีย์ พัทธ์คัมพล, 2550)

จริยธรรมและจรรยาบรรณในการรายงานข่าว

ข่าวมักมีผลกระทบต่อบุคคลและสังคม การรายงานข่าวจึงต้องดำเนินการไปภายใต้การกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด นอกจากกลไกทางกฎหมายแล้ว จริยธรรมและจรรยาบรรณในการรายงานข่าวก็เป็นกลไกกำกับการทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพของนักข่าวให้เป็นที่ไปด้วยความเรียบร้อย โดยนักข่าวเป็นผู้กำกับดูแลการทำหน้าที่ของตนเองตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพข่าว ซึ่งจริยธรรม (Ethic) หมายถึงข้อพึงปฏิบัติในการรายงานข่าวของนักข่าว และเป็นเครื่องมือช่วยตัดสินใจว่านักข่าวควรกระทำในเรื่องนั้น ๆ หรือไม่ ส่วนจรรยาบรรณ (Code of Ethics) เป็นข้อตกลงร่วมกันภายในกลุ่มนักวิชาชีพข่าวเพื่อกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพกันเองให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบต่อสังคม (สุกัลยา คงประดิษฐ์, 2560)

นิษฐา หรุ่นเกษม และคณะ (2562) เสนอแนวทางปฏิบัติด้านจริยธรรมพื้นฐานสำหรับสื่อมวลชนในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ โดยสรุปดังนี้

1. นำเสนอข่าวด้วยข้อมูลที่ถูกต้อง โดยตรวจสอบและกลั่นกรองก่อนเผยแพร่
2. นำเสนอข่าวด้วยข้อมูลรอบด้าน โดยพิจารณาจากแหล่งข่าวที่มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้น ๆ

3. นำเสนอข่าวด้วยความเป็นธรรม โดยวางตนเป็นกลางต่อทุกกรณี

4. คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเฉพาะกับแหล่งข่าว รวมทั้งระมัดระวังคำพูด การตั้งคำถาม และการแสดงออกที่อาจทำให้แหล่งข่าวรู้สึกว่าการกำลังโดนดูถูกหรือนำสมเพชเวทนา

5. รายการอ่านข่าว รายการเล่าข่าว และการรายงานข่าว ควรรายงานตามข้อเท็จจริงที่หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นส่วนตัว และคำนึงถึงการใช้น้ำเสียงในแต่ ละข่าวที่นำเสนอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวที่อ่อนไหวต่อความรู้สึก

6. นำเสนอข่าวด้วยภาษาที่ถูกต้อง เช่น เรียกผู้ที่คาดว่าจะเป็นเหตุอาชญากรรมว่า ผู้ต้องสงสัย หลีกเลี่ยงการใช้คำว่า คนร้ายหรือผู้ต้องหา หากเจ้าหน้าที่ยังไม่สรุปผลการสืบสวนว่าบุคคลนั้นก่อเหตุจริง และนำเสนอข่าวด้วยภาษาที่เหมาะสม เช่น เรียกแทนตัวผู้สร้างสถานการณ์ความไม่สงบว่า ผู้ก่อเหตุ

7. นำเสนอข่าวโดยใช้ภาพและเสียงจากเหตุการณ์จริง หากใช้ภาพหรือเสียงที่ไม่ใช่ปัจจุบัน ควรขึ้นข้อความแจ้ง เช่น แฟ้มภาพ เพื่อป้องกันการเข้าใจผิด

8. ไม่นำเสนอข่าวด้วยความร้ายอารมณ์

9. ไม่ควรนำเสนอเนื้อหาข่าวในลักษณะที่อาจนำไปสู่พฤติกรรมเลียนแบบในเชิงลบ เช่น การก่ออาชญากรรม

10. ไม่ควรรายงานข้อมูลที่ยังไม่ทราบแหล่งที่มาอย่างชัดเจน เนื่องจากไม่มีความน่าเชื่อถือ

วารสารศาสตร์สันติภาพ

แนวคิดวารสารศาสตร์สันติภาพ (Peace Journalism) ถือกำเนิดจากแนวคิดในการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีของโยฮัน กัลตุง (Johan Galtung) ที่พยายามเปรียบเทียบกับ การรายงานข่าวที่ผ่านมามีความคล้ายคลึงกับการรายงานข่าวกีฬาที่มุ่งติดตามผลแพ้-ชนะ และต่อมาได้พยายามเปรียบเทียบผ่านเกณฑ์เรื่องวารสารศาสตร์สงครามกับวารสารศาสตร์สันติภาพ อันมีกระบวนการทัศน์และแนวปฏิบัติที่ต่างกัน (สมัชชา นิลปัทม์ และอัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว, 2561) กล่าวคือ การรายงานข่าวตามเกณฑ์วารสารศาสตร์สงครามมุ่งเน้นสงครามและความรุนแรง การโฆษณาชวนเชื่อ ตัวผู้นำ และชัยชนะ ขณะที่การรายงานข่าว

ตามเกณฑ์วารสารศาสตร์สันติภาพมุ่งเน้นสันติภาพ/ความขัดแย้ง ความจริง ประชาชน และการแก้ปัญหา (ภริกาญจน์ ไค่นุ่นนา และปาริชาติ สถาปิตานนท์, 2561) วารสารศาสตร์สงครามมักจะสร้างความโกรธ และความรู้สึกหมดหวัง มีการต่อสู้ช่วงชิง ในขณะที่วารสารศาสตร์สันติภาพจะนำเสนอระบบโครงสร้างที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม พร้อมสะท้อนภาพใหญ่ในสังคม และนำเสนอคุณค่าของทุกคนในสังคม (Jacke Lynch, อ้างถึงใน ประชาไท, เข้าถึงเมื่อ 10 สิงหาคม 2563)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

การนำเสนอข่าวก่อนการร้ายของสื่อมวลชนไทย ใช้วิธีการศึกษาโดยการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบ การนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศของสื่อมวลชนไทย ประชากรในการศึกษาเรื่องการนำเสนอข่าวการก่อการร้าย จึงได้แก่ข่าวการก่อการร้ายที่สื่อมวลชนไทยนำเสนอ โดยสุ่มเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงเพื่อเป็นตัวแทนประชากร ได้แก่ ข่าวการก่อการร้ายที่สถานีโทรทัศน์ช่อง 7HD สถานีโทรทัศน์ช่อง 33HD หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และหนังสือพิมพ์เดลินิวส์นำเสนอตลอด พ.ศ. 2560 เนื่องจากเป็นสื่อมวลชนที่ได้รับความนิยมสูงสุดด้านการนำเสนอข่าวในประเทศไทยในเวลานั้น ด้วย

1. การคัดเลือกจากข่าวต่างประเทศที่มีการระบุในเนื้อหาข่าวว่าเป็นการก่อการร้าย หรือมีรูปแบบเหตุการณ์

สอดคล้องกับการก่อการร้าย หรือข่าวที่รายงานความเคลื่อนไหวของกลุ่มที่ถูกขึ้นบัญชีดำจากรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ว่าเป็นกลุ่มก่อการร้าย เช่น ไอเอสหรือไอซิส ตาลีบัน อัลกออิดะห์ เป็นต้น ซึ่งทำให้มีข่าวต่างประเทศที่ศึกษาครั้งนี้ทั้งสิ้น 640 ข่าว ประกอบด้วย ข่าวที่นำเสนอจากช่อง 7HD จำนวน 114 ข่าว ช่อง 33HD จำนวน 263 ข่าว หนังสือพิมพ์ไทยรัฐจำนวน 121 ข่าว และหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ 142 ข่าว หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลตามแนวทางของการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของข่าวและรูปแบบการนำเสนอข่าว ได้แก่ ประเด็นข่าว การพาดหัวข่าว เนื้อหาข่าว ภาพประกอบข่าว การใช้ภาษา วิธีการเล่าเรื่องของข่าว ช่องทางการนำเสนอ และความถี่ในการนำเสนอ

2. การศึกษาความพึงพอใจของชาวมุสลิมในประเทศไทยต่อการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศของสื่อมวลชนไทย ใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพควบคู่กัน ดังนี้

2.1 การศึกษาเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และใช้การคำนวณตามสูตรทาโร ยามาเนด้วยความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ในการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรไทยที่นับถือศาสนาอิสลามทั้งสิ้น 3,259,340 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) ทำให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน หลังจากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนตามขนาดของประชากรในแต่ละพื้นที่จนได้สัดส่วนในการแจกแบบสอบถามดังตารางด้านล่างนี้

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการเก็บแบบสอบถาม

พื้นที่	จำนวนประชากรมุสลิม (คน)	ร้อยละ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
กรุงเทพมหานคร	382,385	11.73	47
ภาคกลาง	280,752	8.61	34
ภาคเหนือ	32,201	1.00	4
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	24,203	0.74	3
ภาคใต้	2,539,799	77.92	312
รวม	3,259,340	100.00	400

ข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมดถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาสถิติเชิงพรรณนา ซึ่งประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ (Reliability Analysis) ใช้เทคนิคการตรวจสอบความเที่ยง และได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficients) ในระดับสูงที่ 0.909

แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจ โดยใช้สเกล 5 ระดับตามเทคนิคของลิเคิร์ต (Likert technique) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

พึงพอใจมากที่สุด	=	5
พึงพอใจมาก	=	4
พึงพอใจปานกลาง	=	3
พึงพอใจน้อย	=	2
พึงพอใจน้อยที่สุด	=	1

เกณฑ์การประเมินผล มีความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 ถึง 5.00 หมายความว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 ถึง 4.49 หมายความว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 ถึง 3.49 หมายความว่า มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 ถึง 2.49 หมายความว่า มีความพึงพอใจในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.49 หมายความว่า มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

2.2 การศึกษาเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant interview) เพื่อเป็นตัวแทนชาวไทยมุสลิม โดยการสุ่มเลือกแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็นตามโควตา (Quota Sampling) ชาวไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี สงขลา ยะลา พระนครศรีอยุธยา เชียงใหม่ ขอนแก่น และกรุงเทพมหานคร จังหวัดละ 8 คน รวมเป็น 64 คน เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลตามแนวทางของการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. การศึกษาแนวทางการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศสำหรับสื่อมวลชนไทย ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ผู้แทนสำนักจุฬาราชมนตรี 2) กลุ่มนักวิชาการด้านอิสลาม จำนวน 5 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) และ 3) กลุ่มตัวอย่างชาวไทยมุสลิมจำนวน 64 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลตามแนวทางของการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. การนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศของสื่อมวลชนไทย

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างสื่อมวลชนในประเทศไทยมีการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศอย่างเนื่อง โดยเฉพาะเมื่อมีเหตุการณ์ความรุนแรงขึ้นในกลุ่มประเทศมหาอำนาจของโลก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา และกลุ่มประเทศในภูมิภาคยุโรป เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมนี สเปน รวมทั้งกลุ่มประเทศที่เป็นฐานที่มั่นของกลุ่มที่รัฐบาลสหรัฐฯ หรือรัฐบาลประเทศนั้น ๆ ระบุว่า เป็นกลุ่มก่อการร้าย เช่น ซีเรีย อิรัก อัฟกานิสถาน ไนจีเรีย ฟิลิปปินส์ เป็นต้น โดยใน พ.ศ. 2560 สื่อมวลชนไทยขนาดใหญ่ 4 แห่ง ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ สถานีโทรทัศน์ช่อง 33HD และสถานีโทรทัศน์ช่อง 7HD มีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการก่อการร้ายในต่างประเทศดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศส่วนใหญ่ปรากฏในหน้าข่าวต่างประเทศของหนังสือพิมพ์ ขณะที่ข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศที่สถานีโทรทัศน์นำเสนอขึ้นส่วนใหญ่ปรากฏอยู่ในช่วงข่าวต่างประเทศของรายการข่าวต่าง ๆ ของทางสถานี แต่หากเหตุการณ์การก่อการร้ายที่เกิดขึ้นเป็นเหตุการณ์ใหญ่และผู้บริโภคข่าวส่วนใหญ่จะให้ความสนใจ ข่าวนั้นอาจได้รับเลือกให้ขึ้นหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์พร้อมภาพประกอบข่าว และได้รับการนำเสนอในช่วงต้นของรายการข่าวทางสถานีโทรทัศน์ เช่น เหตุระเบิดกลางคอนเสิร์ตของอาร์อานา กรานเด ศิลปินสาวชาวอเมริกันที่เมืองแมนเชสเตอร์ของอังกฤษ เป็นต้น

1.2 สื่อมวลชนไทยนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการก่อการร้าย ในมุมมองต่อไปนี้

1.2.1 การเกิดเหตุการณ์ก่อการร้าย ได้แก่ การก่อเหตุระเบิด ประกอบด้วย เหตุระเบิดทั่วไป เหตุระเบิดฆ่าตัวตาย และเหตุระเบิดรถยนต์ ตลอดจนการกราดยิงและการใช้อาวุธมีดไล่แทงประชาชน

1.2.2 การทำงานของรัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ และความร่วมมือกันในการกิจการปราบปรามการก่อการร้าย

1.2.3 ความคืบหน้าในการจับกุมและการดำเนินคดีตามกฎหมายกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย

1.2.4 ความเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อการร้าย ซึ่งกลุ่มก่อการร้ายที่นำเสนอล้วนเป็นกลุ่มหัวรุนแรงที่มีความเชื่อมโยงกับศาสนาอิสลามนิกายซุนนี (Sunni) แม้เหตุการณ์เกิดขึ้นในลักษณะเดียวกัน แต่หากผู้ก่อเหตุไม่ได้มีความเชื่อมโยงกับกลุ่มหัวรุนแรงที่รัฐบาลประเทศนั้น ๆ ขึ้นบัญชีเป็นกลุ่มก่อการร้าย การนำเสนอข่าวก็ไม่มีเชื่อมโยงว่าเป็นกลุ่มก่อการร้ายหรือเป็นเรื่องราวของการก่อการร้าย

1.2.5 การอ้างความรับผิดชอบในการก่อเหตุของกลุ่มก่อการร้าย โดยอ้างแหล่งข่าวจากกลุ่มก่อการร้ายเอง เช่น เว็บไซต์ของกลุ่มก่อการร้าย

นอกจากข่าวการก่อการร้ายแล้ว ผลการศึกษายังพบว่า ข่าวที่เกี่ยวข้องกับโลกมุสลิมที่สื่อมวลชนไทยนำเสนอเกือบทั้งหมดมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง และหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลามที่ขัดกับแนวคิดเสรีนิยมและทุนนิยมของโลกตะวันตก เช่น การสวมฮิญาบในที่สาธารณะ การขับรถยนต์และการสวมชุดกีฬาของสตรีชาวมุสลิม เป็นต้น

1.3 การนิยามความหมายของคำว่า “การก่อการร้าย” ผลการศึกษพบว่า สื่อมวลชนไทยได้สร้างความหมายของคำว่าก่อการร้ายผ่านกระบวนการนำเสนอข่าวอย่างซ้ำ ๆ โดยคำว่าก่อการร้ายที่ปรากฏในข่าวนั้นหมายถึงเหตุการณ์ที่กระทำโดยกลุ่มหัวรุนแรงหรือบุคคลที่เป็นสมาชิกกลุ่มหัวรุนแรงที่หน่วยงานของรัฐบาลประเทศใดประเทศหนึ่งขึ้นบัญชีว่าเป็นกลุ่มก่อการร้าย เช่น กองกำลัง

รัฐอิสลามหรือไอเอส อย่างไรก็ตาม การใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายของสื่อมวลชนไม่ค่อยมีความสม่ำเสมอ มีการใช้ทั้งคำว่า กลุ่มหัวรุนแรง กลุ่มติดอาวุธหรือกลุ่มก่อการร้าย ทั้งที่เป็นกลุ่มเดียวกับที่เคยรายงานไปก่อนหน้านี้

1.4 กลุ่มก่อการร้ายเป็นกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเมือง เนื่องจากถูกขึ้นบัญชีเป็นกลุ่มก่อการร้าย และทำให้สื่อมวลชนไทยกล่าวถึงการเคลื่อนไหวของกลุ่มนั้นว่าเป็นการเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อการร้าย ผลการศึกษาพบว่า ข่าวที่มีแหล่งที่มาจากกลุ่มเคลื่อนไหวนั้นไม่เคยระบุว่ากลุ่มของพวกเขาเป็นกลุ่มก่อการร้าย และส่วนใหญ่มีการประกาศเจตนารมณ์ชัดเจนว่าเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องรัฐอิสลาม ศาสนาอิสลาม หรือปกป้องตัวเองจากการรุกรานของศัตรูที่ฝึกไม่ตะวันตก

1.5 การนำเสนอข่าวการก่อการร้ายบางครั้งสร้างความสับสนให้แก่ผู้บริโภคข่าว เนื่องจากขาดการอธิบายข้อมูลที่เป็บริบททางศาสนาและทางสังคมในแต่ละประเทศ เช่น ข่าวกองกำลังรัฐอิสลามโจมตีมัสยิดในอิรัก ผู้บริโภคข่าวที่อยู่นอกศาสนามักเกิดความสับสนว่า กลุ่มไอเอสเป็นผู้คนนับถือศาสนาอิสลาม เหตุใดจึงโจมตีพวกเดียวกันเอง

1.6 รายชื่อกลุ่มก่อการร้ายที่ได้รับการนำเสนอผ่านสื่อมวลชนไทย การก่อการร้ายที่ปรากฏในข่าวต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นการกระทำที่อ้างว่าเป็นฝีมือของสมาชิกกลุ่มหรือเครือข่ายที่มีชื่ออยู่ในบัญชีการก่อการร้ายของรัฐบาลสหรัฐฯ รวมทั้งกลุ่มหัวรุนแรงท้องถิ่นที่รัฐบาลประเทศนั้นประกาศให้เป็นกลุ่มก่อการร้าย เช่น รัฐบาลในกลุ่มประเทศอาเซียน เช่น เมียนมา อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ รัฐบาลในประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน เช่น ซาอุดีอาระเบีย ไนจีเรีย รัฐบาลกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป รวมถึงอังกฤษด้วย รายชื่อกลุ่มก่อการร้ายที่ได้รับการนำเสนอผ่านสื่อมวลชนไทยอย่างต่อเนื่อง มีดังนี้

ตารางที่ 2 รายชื่อกลุ่มก่อการร้ายในแต่ละประเทศ

กลุ่มก่อการร้าย	ประเทศที่กลุ่มก่อการร้ายเคลื่อนไหว
เมาเต	เกาะมินดาเนา ฟิลิปปินส์
อาบูไซยาฟ	ฟิลิปปินส์
โบโกฮาราม	ไนจีเรีย
ไอเอส	อิรัก ซีเรีย
ตาลีบัน	อัฟกานิสถาน
อิซบัลเกาะห์	เลบานอน
อัล-ชาบับ	มาลี
อัล-กออิดะห์	อัฟกานิสถาน

1.7 สื่อมวลชนไทยให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวของผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากการก่อการร้าย โดยเฉพาะกลุ่มผู้อพยพ ทั้งในเมียนมาและซีเรีย

1.8 การนำเสนอข่าวการก่อการร้ายผ่านสื่อโทรทัศน์มีการใช้น้ำเสียงของผู้ประกาศข่าว รวมทั้งบางครั้งยังมีการแสดงความคิดเห็นหลังจากรายงานข่าวจบ ซึ่งเป็นการชี้นำผู้ชมต่อเหตุการณ์ในข่าว ขณะที่ข่าวการก่อการร้ายที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ใช้ตัวอักษรบรรยายเหตุการณ์ โดยมีการใช้คำที่สร้างอารมณ์ต่อเหตุการณ์ในข่าวนั้น โดยเฉพาะการพาดหัวข่าว ซึ่งเป็นการดึงดูดใจให้คนอ่านข่าวนั้น

2. ความพึงพอใจของชาวมุสลิมในประเทศไทยต่อการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศของสื่อมวลชนไทย

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศของสื่อมวลชนไทยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 2.75 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจด้านเนื้อหาของข่าวในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 2.87 ด้านความพึงพอใจต่อการใช้ภาษาในข่าวในภาพรวม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 2.68 และด้านความพึงพอใจต่อรูปแบบการนำเสนอข่าวในภาพรวม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 2.57

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจในการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศ

ความพึงพอใจในการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
เนื้อหาของข่าว	2.87	.990	ปานกลาง
การใช้ภาษา	2.68	.927	ปานกลาง
รูปแบบการนำเสนอ	2.57	.961	ปานกลาง
รวม	2.75	.959	ปานกลาง

2.1 ความพึงพอใจต่อเนื้อหาข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อเนื้อหาข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศที่สื่อมวลชนไทยนำเสนอในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเนื้อหาของข่าวในแต่ละประเด็นเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่ากลุ่มตัวอย่างพึงพอใจต่อเนื้อหาข่าวที่มีการนำเสนอข้อมูลครบถ้วนจากทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้วยค่าเฉลี่ย 3.01 เนื้อหาข่าวนำเสนอข้อมูลครอบคลุมทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องและช่วยปกป้องผลประโยชน์ของชาวไทยมุสลิม ค่าเฉลี่ย 2.98 เนื้อหาข่าวไม่สอดแทรกความคิดเห็นของนักข่าวและ

ไม่ปลุกปั่นหรือยุยงให้เกิดความเกลียดชังในสังคม ค่าเฉลี่ย 2.90 เนื้อหาข่าวมีความเป็นกลางและปราศจากอคติ ค่าเฉลี่ย 2.89 เนื้อหาข่าวไม่ปลุกปั่นหรือยุยงให้เกิดความแตกแยกขึ้นในสังคม ค่าเฉลี่ย 2.88 เนื้อหาข่าวไม่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับความเชื่อ/ศาสนา ค่าเฉลี่ย 2.86 เนื้อหาข่าวไม่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับชาวไทยมุสลิม ค่าเฉลี่ย 2.83 เนื้อหาข่าวเป็นเรื่องจริง ค่าเฉลี่ย 2.80 เนื้อหาข่าวไม่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบความรุนแรงและให้ความเคารพต่อศาสนาและผู้นำทางศาสนา ค่าเฉลี่ย 2.77 และเนื้อหาข่าวทำให้ไม่วิตกกังวลเรื่องความปลอดภัย ค่าเฉลี่ยที่ 2.76

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจต่อเนื้อหาข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศ

ความพึงพอใจต่อเนื้อหาข่าวการก่อการร้าย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
เนื้อหาข่าวเป็นเรื่องจริง	2.80	.923	ปานกลาง
เนื้อหาข่าวมีความเป็นกลาง	2.89	.934	ปานกลาง
เนื้อหาข่าวปราศจากอคติ	2.89	1.045	ปานกลาง
เนื้อหาข่าวนำเสนอข้อมูลครบถ้วนจากทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสีย	3.01	1.016	ปานกลาง
เนื้อหาข่าวนำเสนอข้อมูลครอบคลุมทุกประเด็นที่เกี่ยวข้อง	2.98	.976	ปานกลาง
เนื้อหาข่าวไม่สอดแทรกความคิดเห็นของนักข่าว	2.90	.938	ปานกลาง
เนื้อหาข่าวช่วยปกป้องผลประโยชน์ของชาวไทยมุสลิม	2.98	.991	ปานกลาง
เนื้อหาข่าวไม่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับชาวไทยมุสลิม	2.83	1.020	ปานกลาง
เนื้อหาข่าวไม่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับความเชื่อ/ศาสนา	2.86	1.040	ปานกลาง
เนื้อหาข่าวให้ความเคารพต่อศาสนาและผู้นำทางศาสนา	2.77	1.017	ปานกลาง
เนื้อหาข่าวทำให้ไม่วิตกกังวลเรื่องความปลอดภัย	2.76	.958	ปานกลาง
เนื้อหาข่าวไม่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบความรุนแรง	2.77	.977	ปานกลาง
เนื้อหาข่าวไม่ปลุกปั่นหรือยุยงให้เกิดความแตกแยกขึ้นในสังคม	2.88	1.012	ปานกลาง
เนื้อหาข่าวไม่ปลุกปั่นหรือยุยงให้เกิดความเกลียดชังในสังคม	2.90	1.014	ปานกลาง
รวม	2.87	.990	ปานกลาง

2.2 ความพึงพอใจต่อการใช้ภาษาในการรายงานข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการใช้ภาษาในการรายงานข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาการใช้ภาษาแต่ละประเด็นเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่ากลุ่มตัวอย่างพึงพอใจต่อการใช้คำทับศัพท์ภาษาอาหรับ

ถูกต้อง ด้วยค่าเฉลี่ย 2.84 ข่าวใช้ภาษาถูกต้องตามหลักศาสนา ค่าเฉลี่ย 2.81 ข่าวใช้สำนวนและภาษาเป็นกลางปราศจากการใช้ถ้อยคำที่กระตุ้นให้เกิดอารมณ์ ค่าเฉลี่ย 2.80 ข่าวนำเสนอชื่อบุคคล สถานที่ หรือสิ่งของต่าง ๆ ถูกต้อง ค่าเฉลี่ย 2.64 ข่าวใช้ภาษาเป็นทางการและถูกต้องตามหลักภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 2.51 และข่าวนำเสนอด้วยภาษาเข้าใจง่าย ค่าเฉลี่ย 2.50

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจต่อการใช้ภาษาในการรายงานข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศ

ความพึงพอใจต่อการใช้ภาษาของข่าวการก่อการร้าย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ข่าวนำเสนอด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย	2.50	.909	ปานกลาง
ข่าวนำเสนอชื่อบุคคล สถานที่ หรือสิ่งของต่าง ๆ ถูกต้อง	2.64	.931	ปานกลาง
ข่าวใช้ภาษาที่เป็นทางการและถูกต้องตามหลักภาษาไทย	2.51	.879	ปานกลาง
ข่าวใช้ภาษาที่ถูกต้องตามหลักศาสนา	2.81	.954	ปานกลาง
ข่าวใช้คำทับศัพท์ภาษาอาหรับถูกต้อง	2.84	.952	ปานกลาง
ข่าวใช้สำนวนและภาษาที่เป็นกลาง ปราศจากการใช้ถ้อยคำที่กระตุ้นให้เกิดอารมณ์	2.80	.938	ปานกลาง
รวม	2.68	.927	ปานกลาง

2.3 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศของสื่อมวลชนไทยในระดับน้อยถึงปานกลาง และเมื่อพิจารณาจากมากไปน้อย พบว่า กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจต่อการนำเสนอข้อมูลที่ได้รับการยืนยันจากแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ด้วย

ค่าเฉลี่ย 2.72 ไม่นำเสนอรายละเอียดหรือภาพของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อ ค่าเฉลี่ย 2.70 ใช้กราฟิกอธิบายเนื้อหาเพิ่มเติมอย่างเหมาะสม ค่าเฉลี่ย 2.60 นำเสนอในช่วงเวลาที่เหมาะสม ค่าเฉลี่ย 2.52 นำเสนออย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ ค่าเฉลี่ย 2.50 ผู้ประกาศข่าวรายงานข่าวด้วยน้ำเสียงที่เหมาะสม ค่าเฉลี่ย 2.48 และนำเสนอในช่องทางที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ค่าเฉลี่ย 2.39

ตารางที่ 6 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศ

ความพึงพอใจต่อรูปแบบการนำเสนอข่าวการก่อการร้าย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
นำเสนออย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์	2.50	.973	ปานกลาง
นำเสนอในช่วงเวลาที่เหมาะสม	2.52	.958	ปานกลาง
นำเสนอในช่องทางที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย	2.39	.951	น้อย
ผู้ประกาศข่าวรายงานข่าวด้วยน้ำเสียงที่เหมาะสม	2.48	.870	น้อย
ใช้ภาพประกอบข่าวอย่างเหมาะสม	2.60	.926	ปานกลาง
ใช้กราฟิกอธิบายเนื้อหาเพิ่มเติมอย่างเหมาะสม	2.63	.993	ปานกลาง
ไม่นำเสนอรายละเอียดหรือภาพของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อ	2.70	1.022	ปานกลาง
นำเสนอข้อมูลที่ได้รับการยืนยันจากแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้	2.72	1.001	ปานกลาง
รวม	2.57	.961	ปานกลาง

3.แนวทางการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศสำหรับสื่อมวลชนไทย

ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศสำหรับสื่อมวลชนไทย เพื่อลด

ผลกระทบเชิงลบต่อสังคมและกลุ่มชาวไทยมุสลิม สามารถจำแนกเป็นประเด็นหลัก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การคัดเลือกแหล่งข่าว แหล่งข่าวมีความสำคัญต่อการกำหนดทิศทางของเนื้อหาข่าวการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นเป็นอย่างมาก ข้อจำกัดด้านระยะทาง เวลา และ

งบประมาณ ทำให้สำนักข่าวไทยส่วนใหญ่ไม่สามารถส่งนักข่าวลงพื้นที่ภาคสนาม แต่ต้องนำข่าวมาจากสำนักข่าวต่างประเทศเพื่อแปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทยแทน เนื้อหาข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศที่ผู้บริโภคนักข่าวในประเทศไทยได้รับทราบจึงผ่านกระบวนการคัดเลือกข่าวอย่างน้อย 2 รอบ รอบแรกเป็นการคัดเลือกข่าวจากแหล่งข่าวโดยนักข่าวภาคสนามในต่างประเทศ ซึ่งต่อมาข่าวจากนักข่าวภาคสนามนั้นก็กลายเป็นแหล่งข่าวให้กับสำนักข่าวไทย โอกาสที่เนื้อหาข่าวจะถูกตัด ครบถ้วน และปราศจากอคติจึงยิ่งลดน้อยลง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงให้ความสำคัญกับการคัดเลือกแหล่งข่าว โดยเสนอแนวทางไว้ดังนี้

3.1.1 ควรคัดเลือกข่าวจากแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ ไม่อคติ หรือเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด โดยเฉพาะฝ่ายที่อยู่ตรงข้ามกับชาวมุสลิมและศาสนาอิสลาม กลุ่มตัวอย่างเสนอว่าแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้คือสำนักข่าวท้องถิ่นและสำนักข่าวจากโลกมุสลิม รวมทั้งนักข่าวพลเมืองที่ลงพื้นที่ไปรายงานเหตุการณ์โดยตรง

3.1.2 ควรคัดเลือกข่าวจากแหล่งข่าวอย่างหลากหลายและครอบคลุมทุกฝ่าย เพื่อความสมดุลของประเด็นข่าวทั้งหมด รวมทั้งนำไปสู่ความถูกต้องและความเป็นกลางในการนำเสนอข่าว

3.1.3 ควรคัดเลือกข่าวจากสำนักข่าวท้องถิ่นร่วมด้วย เนื่องจากมีความเข้าใจในบริบทของเหตุการณ์และสามารถนำเสนอเนื้อหาข่าวได้เข้าใจถึงความถูกต้อง

3.1.4 ควรคัดเลือกข่าวจากสำนักข่าวในโลกมุสลิมเพื่อความสมดุลของเนื้อหาข่าว เนื่องจากสำนักข่าวในประเทศไทยมักนำข่าวจากสำนักข่าวในกลุ่มประเทศตะวันตกมานำเสนอเป็นส่วนใหญ่ เหตุการณ์ในข่าวจึงถูกเล่าผ่านมุมมองของตะวันตกเป็นหลัก

3.1.5 ควรระบุแหล่งที่มาของข่าวในเนื้อหาข่าวด้วย เช่น ระบุชื่อสำนักข่าวต่างประเทศที่ได้นำข่าวมาแปลและเรียบเรียงไว้ในเนื้อหาข่าว

3.1.6 ควรลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อเข้าถึงแหล่งข่าวโดยตรง หากมีโอกาสหรืองบประมาณเพียงพอ สำนักข่าวไทยควรมอบหมายให้นักข่าวลงพื้นที่เพื่อเข้าถึงแหล่งข่าวโดยตรง อันจะทำให้ นักข่าวสามารถเห็นบริบทของ

เหตุการณ์ได้มากขึ้นและนำไปสู่การรายงานข่าวที่มีความถูกต้องและเป็นจริงมากขึ้น

3.1.7 สำนักข่าวและนักข่าวไทยควรรู้เท่าทันแหล่งข่าว เพื่อไม่ตกเป็นเครื่องมือของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เพราะในมุมมองของชาวมุสลิมส่วนใหญ่เชื่อว่า สำนักข่าวต่างประเทศที่มีสำนักงานใหญ่อยู่ในประเทศมหาอำนาจตะวันตกต่างเป็นเครื่องมือของรัฐบาลประเทศนั้น ๆ ในการสื่อสารเพื่อบรรลุเป้าหมายบางอย่างทางการเมือง เช่น การสร้างความชอบธรรมในการโค่นล้มรัฐบาลประเทศมุสลิม เป็นต้น สื่อมวลชนไทยจึงควรรู้เท่าทันสำนักข่าวต่างประเทศ ซึ่งเป็นแหล่งข่าวหลักที่ใช้ในการนำข่าวการก่อการร้ายมารายงาน

3.2 ประเด็นข่าว มีแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลือกประเด็นข่าวดังนี้

3.2.1 ควรนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับศาสนาอิสลามและมุสลิมในเชิงบวกมากขึ้น เพื่อปรับสมดุลของข่าวสารเกี่ยวกับโลกมุสลิม และสร้างความเข้าใจใหม่ว่าศาสนาอิสลามและมุสลิมไม่ได้มีแต่ความก้าวร้าว รุนแรง หรือป่าเถื่อน ตามที่ข่าวการก่อการร้ายนำเสนอ เช่น การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับนวัตกรรมที่ประเทศผู้นำโลกมุสลิมพัฒนาขึ้นหรือข่าวการส่งความช่วยเหลือจากชาวมุสลิมทั่วโลกเข้าไปในพื้นที่ที่มีผู้ได้รับผลกระทบจากสงครามกลางเมือง เป็นต้น

3.2.2 ควรหลีกเลี่ยงการนำเสนอข่าวที่ทำให้เกิดการเหมารวมมุสลิมทุกคนว่าเป็นผู้ร้ายตามผู้กระทำผิดที่นับถือศาสนาอิสลาม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศาสนาอิสลามไม่ได้แตกต่างจากศาสนาอื่นที่มีทั้งคนดีและคนไม่ดีปะปนกัน มุสลิมที่นิยมใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาคิดเป็นสัดส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับมุสลิมทั่วโลก ซึ่งยึดหลักศาสนาที่สอนให้มุสลิมรักสันติสุข การนำเสนอข่าวจึงควรหลีกเลี่ยงสิ่งที่ทำให้เกิดการเหมารวมว่าผู้กระทำผิดเป็นตัวแทนของมุสลิมทั้งโลก เช่น หลีกเลี่ยงการใช้คำว่า “มุสลิม” หรือ “ศาสนาอิสลาม” ทั้งในเนื้อหาและการพาดหัวข่าว หลีกเลี่ยงนำเสนอภาพข่าวที่มีการแสดงสัญลักษณ์ของศาสนาอิสลาม เป็นต้น

3.2.3 ควรจำแนกกลุ่มก่อการร้ายสากลกับกลุ่มติดอาวุธในท้องถิ่นออกจากกันให้ชัดเจน เพื่อป้องกันความ

สร้างความสับสนและความเข้าใจผิดเกี่ยวกับกลุ่มหัวรุนแรงที่มีเป้าหมายและกลวิธีการต่อสู้ต่างกัน

3.2.4 ควรศึกษาบริบททางวัฒนธรรมในพื้นที่เพื่อให้สามารถเข้าใจที่มาในการกระทำของพลเมืองในพื้นที่นั้น และลดความผิดพลาดจากการเชื่อมโยงเหตุการณ์ความรุนแรงเข้ากับศาสนาอิสลาม

3.3 **เนื้อหาข่าว** ผลการศึกษพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เสนอแนวทางการนำเสนอเนื้อหาข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศ ดังนี้

3.3.1 ควรนำเสนอแต่ข้อเท็จจริง โดยตรวจสอบความถูกต้องของข้อเท็จจริงในข่าวก่อนรายงาน ซึ่งรวมถึงการตรวจสอบแหล่งที่มาของข่าวและความถูกต้องของการใช้ภาษา

3.3.2 หลีกเลี่ยงการแทรกความคิดเห็นในเนื้อหาข่าว กลุ่มตัวอย่างที่เป็นชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่ไม่สามารถแยกระหว่างรายงานข่าวทั่วไปกับรายการโทรทัศน์ประเภทเล่าข่าวหรือวิเคราะห์ข่าวได้ โดยเห็นว่าเป็นการรายงานข่าวเหมือนกัน ซึ่งรายการประเภทหลังมักมีการแทรกความคิดเห็นของผู้ประกาศข่าวหรือพิธีกรเกี่ยวกับเหตุการณ์การก่อการร้าย กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการกระทำดังกล่าวสร้างปัญหาแก่ชาวไทยมุสลิมค่อนข้างมาก เนื่องจากความคิดเห็นส่วนใหญ่เป็นไปในเชิงลบและมีการเชื่อมโยงไปยังชาวมุสลิมหรือศาสนาอิสลาม ตลอดจนมีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมจากประเด็นในเนื้อหาข่าว โดยผู้ประกาศข่าวที่ไม่รู้จักโลกมุสลิมอย่างถ่องแท้ จึงสร้างความเข้าใจผิดเกี่ยวกับศาสนาและชาวไทยมุสลิมได้ง่าย ยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับรายงานข่าวทั่วไปที่ผู้ประกาศข่าวไม่ได้แสดงความคิดเห็นลงไปเนื้อหาข่าว กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นการนำเสนอข่าวที่มีความเหมาะสมมากกว่า

3.3.3 หลีกเลี่ยงการด่วนสรุปเหตุการณ์ที่มีประเด็นอ่อนไหว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศเป็นประเด็นที่อ่อนไหว และมักส่งผลกระทบต่อชาวมุสลิมที่ไม่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ดังกล่าว การนำเสนอข่าวจึงควรดำเนินไปด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ รวบรวมข้อเท็จจริงจากแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ก่อนที่จะรายงานออกไป กลุ่มตัวอย่างยืนยันว่าสามารถรอข่าวที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ โดยไม่จำเป็นต้องรับรู้ข่าวทันทีที่เกิด

เหตุการณ์ขึ้น หากข้อมูลในข่าวยังคลุมเครือและไม่ได้ข้อสรุปที่ถูกต้อง

3.3.4 ควรนำเสนอข้อมูลเสริมประกอบเนื้อหาข่าว เนื้อหาข่าวที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายและมีการเชื่อมโยงถึงโลกมุสลิมเป็นเรื่องใกล้ตัวของผู้บริโภคข่าวส่วนใหญ่ในประเทศไทย ยิ่งเหตุการณ์เกิดขึ้นในต่างประเทศ ผู้บริโภคข่าวชาวไทยจำนวนมากยังมีความเข้าใจต่อบริบทของเหตุการณ์ตามข่าวน้อย การรายงานข่าวโดยหยิบยกเนื้อหาข่าวจากสำนักข่าวจากประเทศขึ้นมาแปลและเรียบเรียงเพียงอย่างเดียว มักทำให้การรับรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ในข่าวถูกจำกัดวงให้แคบลงและก่อให้เกิดภาพจำเกี่ยวกับโลกมุสลิมตามที่ข่าวนำเสนอเท่านั้น กลุ่มตัวอย่างจึงเห็นว่าสื่อมวลชนไทยควรอธิบายข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเหตุการณ์สภาพแวดล้อม บริบททางศาสนา และความเป็นมา เช่น การอธิบายเหตุผลตามหลักการศาสนาถึงการสวมฮิญาบหลักคิดและหลักปฏิบัติของแต่ละสำนักคิด เป็นต้น เพื่ออธิบายเรื่องราวและสร้างความเข้าใจต่อผู้บริโภคข่าวมากขึ้น

3.3.5 ควรนำเสนอรายงานพิเศษหรือข่าวเชิงลึกเพิ่มเติม นอกจากข้อเสนอนี้ให้มีการนำเสนอข้อมูลเสริมประกอบเนื้อหาข่าวแล้ว การนำเสนอรายงานพิเศษหรือข่าวเชิงลึกเพิ่มเติมเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายก็มีความจำเป็นต่อการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ผู้บริโภคข่าวสารเช่นกัน สื่อมวลชนไทยจึงควรจัดทำรายงานพิเศษเพิ่มเติมจากรายงานข่าวทั่วไปด้วย

3.3.6 ควรคำนึงถึงผลกระทบต่อกลุ่มที่อาจถูกพาดพิง เนื้อหาข่าวที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายควรได้รับการนำเสนอด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ เพื่อลดผลกระทบที่อาจจะเกิดต่อกลุ่มผู้ถูกพาดพิงในเนื้อหาข่าว เช่น ชาวมุสลิมที่ไม่มีส่วนรู้เห็นกับเหตุการณ์ก่อการร้ายในต่างประเทศ แต่กลับถูกสร้างภาพจำว่าเป็นคนพวกเดียวกับกลุ่มผู้ก่อเหตุเพียงเพราะมีอัตลักษณ์ทางกายภาพที่คล้ายคลึงกัน เช่น สวมฮิญาบ ใช้ชื่อและสกุลที่ออกเสียงเป็นภาษาอาหรับ เป็นต้น

3.3.7 ควรแยกแยะการกระทำของกลุ่มสุดโต่งออกจากศาสนา เนื้อหาข่าวไม่ควรเชื่อมโยงกลุ่มผู้ก่อการก่อการร้ายเข้ากับศาสนาอิสลาม เนื่องจากกลุ่มผู้ก่อการร้ายมักเป็นกลุ่มสุดโต่งทางศาสนาที่มีปรากฏอยู่ทุกศาสนาและ

ถือเป็นคนส่วนน้อยมากในศาสนานั้น ๆ อีกทั้งหลักศาสนาอิสลามก็ระบุชัดเจนว่าการกระทำอันรุนแรงต่อผู้บริสุทธิ์ที่เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นจึงไม่ควรนำเสนอข่าวในเชิงที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

3.4 การพาดหัวข่าว มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

3.4.1 หลีกเลี่ยงการพาดหัวข่าวโดยใช้คำว่า “มุสลิม” หรือ “อิสลาม” ในข่าวการก่อการร้ายและเหตุการณ์ความรุนแรงต่าง ๆ เพื่อป้องกันการเชื่อมโยงเหตุการณ์เข้ากับศาสนาและชาวมุสลิมที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้น

3.4.2 ควรใช้คำที่ระบุถึงตัวผู้ก่อเหตุเช่นเดียวกับชาวอาชญากรรมอื่น เช่น คนร้าย กลุ่มคนร้าย เพื่อหลีกเลี่ยงการเชื่อมโยงกับศาสนาอิสลาม ดังข้อ 3.4.1 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การก่อการร้ายเป็นอาชญากรรมชนิดหนึ่ง การพาดหัวข่าวจึงใช้บรรทัดฐานเดียวกันกับชาวอาชญากรรมทั่วไปที่ไม่มีการโยงเข้ากับศาสนาของผู้ก่อเหตุ

3.5 การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในเนื้อหาข่าว มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

3.5.1 ควรสอบถามข้อมูลที่ไม่แน่ใจหรือข้อมูลเกี่ยวกับศาสนาจากผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนาอิสลาม เช่น สำนักจุฬาราชมนตรี เนื่องจากข้อมูลที่ปรากฏในข่าวบางข้อมูลมีความซับซ้อนหรือเป็นเรื่องเฉพาะในศาสนา ซึ่งคนนอกศาสนาอาจเกิดความไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ จนนำไปสู่รายงานข่าวที่ผิดพลาดหรือผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริงได้ การตรวจสอบข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญก่อนจึงช่วยลดโอกาสความผิดพลาด และลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นตามมา

3.5.2 ควรศึกษาและทำความเข้าใจโลกมุสลิมให้มากขึ้น เพื่อให้สามารถรายงานข่าวได้อย่างถูกต้อง คนส่วนใหญ่ในสังคมไทย โดยเฉพาะในภาคกลาง ภาคอีสาน และภาคเหนือไม่ค่อยคุ้นเคยกับศาสนาอิสลามและมุสลิมเท่าใดนัก เนื่องจากมีมุสลิมอาศัยอยู่ไม่มากและมักแยกตัวออกจากคนส่วนใหญ่ เนื่องจากหลักปฏิบัติทางศาสนาบางประการ เช่น การรับประทานอาหารฮาลาล การถือศีลอดในเทศกาลรอมฎอน เป็นต้น ความแปลกแยกจากคนส่วนใหญ่ในสังคม ทำให้คนในสังคมส่วนใหญ่ไม่เข้าใจวิถีของชาวมุสลิมมากนัก และหลายครั้งที่นำไปสู่ความรู้สึกการต่อต้าน ทั้งแบบรู้ตัวและไม่รู้ตัว การศึกษาและทำความเข้าใจโลก

มุสลิมอย่างถ่องแท้ของนักข่าวและสำนักข่าวไทย จึงน่าจะช่วยให้การรายงานการก่อการร้ายในต่างประเทศดำเนินไปด้วยความถูกต้องและราบรื่นมากขึ้น รวมทั้งยังอาจเปิดมุมมองอื่น ๆ เกี่ยวกับโลกมุสลิมและชาวมุสลิมด้วย อันจะส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อโลกมุสลิมและชาวมุสลิมด้วย

3.5.3 ควรสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเหตุการณ์การก่อการร้ายที่อาจเชื่อมโยงถึงศาสนาอิสลามและชาวมุสลิม เนื่องจากข้อมูลได้จากการแปลและเรียบเรียงข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศ ซึ่งนำเสนอเฉพาะเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ เหตุการณ์ดังกล่าวจึงเป็นเรื่องไม่คุ้นชินสำหรับผู้บริโภคชาวไทย ทั้งบริบทในต่างประเทศและบริบทต่างศาสนา หากที่ผู้บริโภคข่าวในประเทศไทยจะสามารถเข้าใจเรื่องราวทั้งหมดได้อย่างถูกต้องและตรงกับความเป็นจริง สำนักข่าวไทยจึงควรเสริมข้อมูลที่สามารถอธิบายถึงที่มาของเหตุการณ์และประเด็นสำคัญที่สำนักข่าวต่างประเทศไม่ได้นำเสนอ เพื่อช่วยให้ผู้บริโภคข่าวสามารถเข้าใจเรื่องราวได้มากขึ้น โดยการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการก่อการร้ายหรือผู้ที่มีความรู้ด้านดังกล่าว เช่น สำนักจุฬาราชมนตรี นักวิชาการด้านอิสลามศึกษา

3.5.4 ควรว่าจ้างพนักงานที่เป็นมุสลิมเสริมในกองบรรณาธิการข่าว เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาข่าว รวมทั้งให้คำแนะนำและข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการรายงานข่าวการก่อการร้าย อันเป็นการแก้ปัญหาความไม่รู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลามและโลกมุสลิมของสำนักข่าวไทยในระยะยาว

3.6 การใช้ภาษาในการรายงานข่าว มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

3.6.1 นำเสนอข่าวด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากความผิดพลาดหรือคลุมเครือด้านภาษา

3.6.2 ควรเปลี่ยนคำเรียกชื่อกลุ่มกองกำลังรัฐอิสลามเป็นกองกำลังดาอิช หรือไอเอส เพื่อตัดความเชื่อมโยงระหว่างศาสนาอิสลามกับกลุ่มสุดโต่ง

3.6.3 หลีกเลี่ยงการใช้คำที่ก่อให้เกิดความรู้สึกเชิงลบหรือความเกลียดชังต่อชาวมุสลิม

3.6.4 หลีกเลี่ยงการใช้คำที่เชื่อมโยงศาสนาอิสลามหรือชาวมุสลิมกับการก่อการร้าย

3.7 การนำเสนอภาพข่าว มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

3.7.1 ควรใช้ภาพจากเหตุการณ์จริง ไม่ควรนำภาพจากเหตุการณ์อื่นมาใช้ เพราะอาจส่งผลให้เกิดความเข้าใจผิดต่อเนื้อหาข่าว กรณีที่ไม่สามารถหาภาพเหตุการณ์จริงได้ หรือภาพไม่เหมาะสมต่อการนำเสนอต่อสาธารณะ ควรใช้ภาพกราฟิกเพื่อสื่อความหมายของเหตุการณ์แทน

3.7.2 หลีกเลี่ยงการนำภาพที่มีสัญลักษณ์ทางศาสนาอิสลามมาใช้โดยไม่จำเป็น เช่น สตรีมุสลิมที่สวมฮิญาบ มัสยิด สัญลักษณ์ศาสนาอิสลาม ตัวอักษรอาหรับ เป็นต้น เพื่อตัดความเชื่อมโยงระหว่างการก่อการร้ายกับศาสนาอิสลามและชาวมุสลิม

3.7.3 หลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพที่แสดงถึงความรุนแรงของเหตุการณ์ เช่น คลิปวิดีโอการตัดศีรษะตัวประกัน

3.7.4 หลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อของเหตุการณ์ โดยเฉพาะกลุ่มเด็ก สตรี และคนชรา ซึ่งเป็นกลุ่มอ่อนไหว และสร้างอารมณ์หดหู่สะเทือนใจแก่ผู้บริโภคข่าว

3.8 การรายงานข่าว มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

3.8.1 ผู้ประกาศข่าวและพิธีกรรายการข่าวควรรายงานข่าวด้วยน้ำเสียงปกติ ไม่แสดงอารมณ์ทางน้ำเสียงหรือสีหน้าท่าทาง

3.8.2 ผู้ประกาศข่าวและพิธีกรรายการข่าวควรอ่านข่าวตามบทข่าวที่กองบรรณาธิการข่าวเตรียมไว้ และหลีกเลี่ยงการแทรกความคิดเห็นเข้าไปในข่าวหรือหลังจากอ่านข่าวจบ

3.8.3 ผู้ประกาศข่าวและพิธีกรรายการข่าวควรหลีกเลี่ยงการแสดงพฤติกรรมอันเป็นการยั่วยุให้เกิดความเกลียดชังต่อชาวมุสลิม เช่น การวางตนแทนผู้บริโภคข่าวส่วนใหญ่ แล้ววิพากษ์วิจารณ์ศาสนาอิสลามหรือมุสลิมจากมุมมองของคนนอกศาสนา

3.8.4 ผู้ประกาศข่าวและพิธีกรรายการข่าวควรหลีกเลี่ยงการใช้คำศัพท์ที่เน้นย้ำให้เกิดการเชื่อมโยงการก่อการร้ายเข้ากับศาสนาอิสลามและมุสลิม เช่น การใช้คำว่า “เกิดเหตุก่อการร้ายขึ้น ‘อีกแล้ว’”

สรุปและอภิปรายผล

ข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศที่สื่อมวลชนไทยนำเสนอมีคุณลักษณะเฉพาะต่างจากข่าวประเภทอื่น เนื่องจากกระบวนการสื่อข่าวที่เริ่มต้นด้วยการคัดเลือกข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศมาแปล เรียบเรียง และเผยแพร่เป็นข่าว นักข่าวส่วนใหญ่จึงไม่ได้ลงพื้นที่เพื่อรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข่าวโดยตรง ลักษณะการนำเสนอข่าวในภาพรวมเป็นไปในทิศทางเดียวกับสำนักข่าวตะวันตก เช่น เอเอฟพี รอยเตอร์ ซึ่งเป็นแหล่งข่าวที่สื่อมวลชนไทยเลือกใช้ และจัดเป็นแหล่งข่าวประเภททุติยภูมิที่ผ่านกระบวนการสื่อข่าวจากสำนักข่าวตะวันตกมาแล้ว ส่งผลให้เนื้อหาที่ปรากฏในข่าวการก่อการร้ายที่สื่อมวลชนไทยนำเสนอจึงผ่านกระบวนการสื่อข่าวถึง 2 ครั้ง ความถูกต้องและครบถ้วนของเรื่องราวในข่าวจึงมีโอกาสเพี้ยนจากความเป็นจริงมากกว่าข่าวที่ใช้แหล่งข่าวประเภทปฐมภูมิ เช่น การลงภาคสนามของนักข่าวเพื่อสังเกตเหตุการณ์และสัมภาษณ์แหล่งข่าวโดยตรง

ประเด็นที่ได้รับการนำเสนอส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการเกิดเหตุการณ์ก่อการร้าย การปราบปรามการก่อการร้ายของรัฐ ความคับหน้าในการจับกุมและการดำเนินคดีผู้ก่อการร้าย และความเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในกลุ่มประเทศมหาอำนาจของโลก ได้แก่ สหรัฐฯ อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมนี รวมทั้งกลุ่มประเทศซึ่งเป็นฐานที่มั่นของกลุ่มที่รัฐบาลสหรัฐฯ หรือรัฐบาลประเทศนั้น ๆ ขึ้นบัญชีดำเป็นกลุ่มก่อการร้าย และประเทศเพื่อนบ้านของไทย เช่น เมียนมา ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ซึ่งสะท้อนว่าข่าวการก่อการร้ายแตกต่างจากข่าวต่างประเทศทั่วไป ซึ่งมักนำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่มประเทศมหาอำนาจของโลก รวมทั้งจีนและญี่ปุ่น (สรชัย กมลสิมสรกุล และอุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2552) ประเด็นในการนำเสนอข่าวดังกล่าวทำให้สามารถสรุปได้ว่า การนำเสนอข่าวการก่อการร้ายของสื่อมวลชนไทยเป็นไปในเชิงวารสารศาสตร์สงครามที่มุ่งเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับสงครามและความรุนแรง การโฆษณาชวนเชื่อ ตัวผู้นำ และชัยชนะของผู้ทำสงครามเป็นหลัก (ธีรกาญจน์ ไคนุ่นนา และปาริชาติ สถาปิตานนท์, 2561)

คุณค่าข่าวของข่าวการก่อการร้ายมีความแตกต่างจากข่าวต่างประเทศทั่วไป เนื่องจากประเด็นและเนื้อหาข่าวที่นำเสนอในข่าวการก่อการร้ายสะท้อนว่าข่าวการก่อการร้ายมีคุณค่าข่าวด้านความขัดแย้ง ความรุนแรงและความสูญเสีย ซึ่งเป็นความสนใจของมนุษย์ ความใกล้ชิด และความเด่นของบุคคลหรือสถานที่ที่ผู้บริโภคข่าวชาวไทยรู้จักมากกว่าคุณค่าข่าวด้านอื่น ๆ ข่าวต่างประเทศทั่วไปให้ความสำคัญกับคุณค่าข่าวด้านความใกล้ชิดมากที่สุดตามผลการศึกษาของเพ็ญพงศ์ สุขโชคศิริชัยพร (2552)

ข่าวการก่อการร้ายมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างการรับรู้เรื่องการก่อการร้ายแก่ผู้บริโภคข่าวสารและสังคม เนื่องจากการนำเสนอข่าวข่าวการก่อการร้ายอย่างต่อเนื่องจึงเป็นการกำหนดประเด็น (Agenda Setting) ให้ผู้บริโภคข่าวสารและสังคมเข้าใจได้ว่าข่าวการก่อการร้ายมีความสำคัญต่อสังคม (West, R., & Turner, L. H., 2017) โดยเฉพาะเมื่อเกิดเหตุการณ์ ความรุนแรงครั้งใหญ่ขึ้นในประเทศมหาอำนาจ จนทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก เช่น เหตุระเบิดกลางคอนเสิร์ตของอาร์อานา กรานเด ศิลปินสาวชาวอเมริกันที่เมืองแมนเชสเตอร์ของอังกฤษ ข่าวดังกล่าวจะได้รับการนำเสนอบนหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ เช่นเดียวกับการนำเสนอข่าวไว้ในช่วงต้นของรายการข่าวโทรทัศน์และมีการนำเสนอความคืบหน้าของเหตุการณ์เป็นระยะ วิธีการนำเสนอข่าวดังกล่าวยังทำให้ผู้บริโภคข่าวเกิดการจดจำประเด็นข่าวการก่อการร้ายและมีการคิดถึงประเด็นข่าวนั้นในเวลาต่อมา (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2556)

ข่าวการก่อการร้ายที่สื่อมวลชนไทยนำเสนอยังได้ประกอบสร้างความจริง (Reality Construction) เกี่ยวกับการก่อการร้ายในลักษณะที่มีการเชื่อมโยงกับศาสนาอิสลามและชาวมุสลิมขึ้น จนส่งผลให้ชาวมุสลิมถูกเหมารวมว่าเป็นผู้ก่อการร้าย ตลอดจนเกิดภาพตัวแทนชาวมุสลิมที่มีแต่ความรุนแรง การนำเสนอข่าวการก่อการร้ายจึงมีความอ่อนไหวต่อกลุ่มคนที่ถูกพาดพิงถึง ซึ่งการประกอบสร้างความเป็นจริงดังกล่าวกระทำผ่านการสร้างความหมายให้กับคำว่า “การก่อการร้าย” และ “ผู้ก่อการร้าย” ดังผลการศึกษาที่พบว่า คำว่าข่าวการก่อการร้ายที่ปรากฏในข่าวนั้นหมายถึงเหตุการณ์ที่กระทำโดยกลุ่มหัวรุนแรงหรือสมาชิกกลุ่มหัวรุนแรงที่หน่วยงานของรัฐบาลประเทศใดประเทศหนึ่ง

ขึ้นบัญชีว่าเป็นกลุ่มก่อการร้าย โดยมีเป้าหมายการก่อเหตุเป็นประชาชน หรือเจ้าหน้าที่รัฐ หรือผลประโยชน์ของฝ่ายที่เป็นศัตรูกับผู้ก่อการร้าย และมีได้เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งส่วนบุคคลแต่อย่างใด ความหมายที่สื่อมวลชนสร้างขึ้น

แม้จะสอดคล้องกับที่ศราวดี อารีย์ (2550) เสนอไว้ว่า การก่อการร้ายเป็นรูปแบบการใช้หรือการจู่โจมใช้ความรุนแรงเพื่อข่มขู่บังคับรัฐบาล ปังเจกบุคคล หรือกลุ่มเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยมีแรงจูงใจและเป้าหมายทางการเมือง เพื่อให้เกิดผลกระทบทางจิตวิทยาที่ไกลเกินเหยื่อเป้าหมาย และทำโดยองค์กรที่มีการบังคับบัญชาหรือเครือข่าย แต่ประเด็นและเนื้อหาที่ข่าวการก่อการร้ายนำเสนอ รวมทั้งการพาดพิงข่าวและการนำเสนอภาพข่าวกลับมีการพาดพิงถึงศาสนาอิสลามหรือชาวมุสลิมอย่างสม่ำเสมอ เช่น การนำเสนอชื่อของกลุ่มก่อการร้ายหรือผู้ก่อการร้ายเป็นภาษาอาหรับ อันเป็นภาษาทางศาสนาของศาสนาอิสลาม การนำเสนอเรื่องราวของเหตุการณ์ว่ามีความเกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ สัญลักษณ์ สถานที่ และวันสำคัญทางศาสนาอิสลาม การนำเสนอเนื้อหาด้วยการบรรยายว่าผู้ก่อเหตุประกาศความรับผิดชอบว่ากระทำการเพื่อปกป้องศาสนาอิสลาม การนำเสนอภาพข่าวที่แสดงให้เห็นบริบทแวดล้อมของสังคมมุสลิม เช่น มัสยิด สตรีที่สวมฮิญาบ บุรุษที่ไว้เครายาวและสวมเสื้อผ้าแบบชาวอาหรับ เป็นต้น ลักษณะการนำเสนอข่าวเช่นนี้จึงทำให้เกิดการเหมารวม (Stereotype) และภาพตัวแทน (Representative) ขึ้น (Franklin, B., et al., 2005) อีกทั้งการนำเสนอข่าวแต่ในลักษณะนี้อย่างต่อเนื่อง จึงสะท้อนบทบาทของสื่อมวลชนในการผลิตซ้ำวาทกรรม “ชาวมุสลิมเป็นผู้ก่อการร้าย” ด้วย

การสร้างความหมายให้กับข่าวการก่อการร้ายดังกล่าวเป็นการสะท้อนบทบาทในการกำหนดกรอบข่าวของสื่อมวลชนไทย ซึ่งตามแนวคิดเรื่องกรอบการกำหนดกรอบอธิบายว่าการให้นิยาม บรรยายเหตุการณ์ หรือใช้วิธีการเล่าเรื่องด้วยกลไกของภาษาและวาทกรรมเป็นการทำเรื่องที่ยากและซับซ้อนให้ง่ายสำหรับผู้รับสาร (Scheufele, D. A., & Tewksbury, D., อ้างถึงใน อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2556) เนื่องจากการก่อการร้ายเป็นเหตุการณ์ที่ปรากฏขึ้นไม่บ่อยครั้งในสังคมไทยและมีความแตกต่างจากเหตุอาชญากรรมทั่วไป ประกอบกับพื้นที่ในการนำเสนอข่าวมี

อย่างจำกัด การนำเสนอข่าวการก่อการร้ายจึงไม่สามารถให้รายละเอียดได้มากนัก รวมทั้งต้องนำเสนอด้วยภาษาและวิธีการเล่าเรื่องเพื่อให้ผู้บริโภคข่าวสารเข้าใจได้ง่าย

วิธีการเล่าเรื่องและการใช้ภาษาในข่าวการก่อการร้ายมีรูปแบบสอดคล้องกับคุณลักษณะของสื่อ และเป็นอีกกลไกหนึ่งที่ต่อยอดว่าททกรรมก่อการร้าย โดยเฉพาะข่าวที่ได้รับการนำเสนอทางโทรทัศน์ เนื่องจากผู้ประกาศข่าวบางคนแสดงสีหน้า ท่าทาง และใช้น้ำเสียงเพื่อให้เกิดอารมณ์และดึงดูดความสนใจของผู้ชม รวมทั้งบางครั้งยังมีการพูดเสริมเนื้อหาและแสดงความคิดเห็นต่อข่าวด้วย ขณะที่ข่าวบนหน้าหนังสือพิมพ์ใช้การบรรยายผ่านตัวอักษรเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพ โดยมีข้อจำกัดด้านพื้นที่การนำเสนอจึงไม่ค่อยปรากฏการเสริมเนื้อหาหรือแทรกความคิดเห็น ยกเว้นเป็นคอลัมน์พิเศษที่มีคอลัมนิสต์เป็นผู้เขียน

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของเนื้อหาข่าวพบว่า เนื้อหาข่าวส่วนใหญ่อยู่ภายในกรอบของประเด็นข่าวที่กล่าวถึงแล้วข้างต้น โดยปราศจากการอธิบายข้อเท็จจริงในมุมมองอื่น เช่น ข้อมูลตามหลักศาสนาอิสลาม บริบททางการเมือง สังคม วัฒนธรรม ชนกลุ่มน้อย และสภาพภูมิประเทศของพื้นที่นั้น ๆ เป็นต้น การนำเสนอข่าวในลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนเลือกตัดทิ้งรายละเอียดอื่น ๆ ออกไป ตามแนวคิดเรื่องการชูประเด็นที่กาญจนา แก้วเทพ (2553) และ Moy, P., Tewksbury, D. & Rinke, E. M. (2016) อธิบายไว้ และส่งผลให้นิยามของคำว่าการก่อการร้ายที่สื่อมวลชนสร้างไว้เป็นเช่นนั้นต่อไป และนิยามที่สื่อมวลชนสร้างขึ้นยิ่งชัดเจนมากขึ้น เมื่อมีการนำเสนอข่าวเหตุการณ์ความรุนแรงที่มีลักษณะคล้ายกัน แต่ผู้ก่อเหตุไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับชาวมุสลิมหรือศาสนาอิสลาม เช่น เหตุการณ์ชายชาวอเมริกันฆาตกรรายยิงคนในนครลาสเวกัส สหรัฐอเมริกา สื่อมวลชนต่างระบุในเนื้อหาข่าวว่าไม่ใช่การก่อการร้ายตามการยืนยันของเจ้าหน้าที่

การประกอบสร้างความจริงให้กับการก่อการร้ายและการผลิตข่าวททกรรมเรื่องชาวมุสลิมเป็นผู้ก่อการร้ายจากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนก่อให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนต่อศาสนาอิสลามและชาวมุสลิมอย่างมาก โดยเฉพาะเรื่องที่ศาสนาอิสลามส่งเสริมเรื่องการก่อการร้ายและการเหมารวมว่าชาวมุสลิมเป็นผู้ก่อการร้าย ทั้งที่ใน

ทัศนะของอิสลามถือว่าการฆ่าชีวิตบริสุทธิ์เป็นการทำผิดอย่างร้ายแรง แม้จะมีการฉ้อฉล ซึ่งเป็นวิธีการต่อสู้ของชาวมุสลิม แต่ก็ยังเป็นเพียงเครื่องมือในการปกป้องตนเองและสิทธิเสรีภาพที่มนุษย์พึงได้รับเท่านั้น (ซาก็ย์ พิทักษ์คุณพล, 2550) การที่สื่อมวลชนไทยไม่ได้นำเสนอข้อมูลด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากที่เป็นข่าว ทำให้ความเข้าใจคลาดเคลื่อนดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง จนทำให้เกิดภาวะความหวาดกลัวอิสลามขึ้นในสังคม

เมื่อเปรียบเทียบกับอุดมการณ์ข่าวทำให้พบว่า ข่าวการก่อการร้ายได้รับการนำเสนอโดยขาดหลักความเป็นกลางและการนำเสนออย่างรอบด้าน เนื่องจากการนำข้อมูลจากสำนักข่าวตะวันตกมานำเสนอเพียงฝ่ายเดียว โดยไม่มีการอธิบายหรือขยายความเกี่ยวกับบริบทอื่น ๆ ของเหตุการณ์ ซึ่งอาจนำไปสู่ข้อกังขาต่อข้อเท็จจริงในข่าวได้นอกจากนั้น การนำเสนอข่าวการก่อการร้ายยังขัดกับหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณการสื่อข่าว (สุกัลยา คงประดิษฐ์, 2560) ในด้านการนำเสนอข่าวด้วยความถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นธรรม เนื่องจากการใช้สำนักข่าวตะวันตกเป็นแหล่งข่าวดังที่กล่าวไปแล้วและการสร้างความหมายให้กับการก่อการร้าย รวมทั้งการนำเสนอข่าวแบบเหมารวมว่าชาวมุสลิมเป็นผู้ก่อการร้าย การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับศาสนาอิสลามในเชิงลบ การบิดเบือนหรือขึ้นเนื้อหาข่าวด้วยการแสดงสีหน้า ท่าทาง การใช้น้ำเสียง การพูดเสริม หรือการแสดงความคิดเห็นของผู้ประกาศข่าว

ผลการศึกษาเรื่องการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายซึ่งได้สะท้อนบทบาทและการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนไทยดังที่ได้กล่าวไปแล้วนั้นมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างชาวไทยมุสลิม ซึ่งถูกพาดพิงจากการนำเสนอข่าวการก่อการร้าย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ด้วยค่าเฉลี่ย 2.75 เมื่อแยกเป็นประเด็นสำคัญพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนำเสนอข่าวน้อยที่สุดในระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 2.57 มีความพึงพอใจต่อการใช้ภาษาในข่าวในระดับปานกลางด้วยค่าเฉลี่ย 2.68 และมีความพึงพอใจด้านเนื้อหาของข่าวในระดับปานกลางด้วยค่าเฉลี่ย 2.87

ระดับความพึงพอใจดังกล่าวยังสอดคล้องกับ ผลการศึกษาด้านแนวทางการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายใน ต่างประเทศ โดยเฉพาะข้อเสนอแนะให้ผู้รายงานข่าว โทรทัศน์ โดยเฉพาะผู้ประกาศข่าวและพิธีกรข่าวหลีกเลี่ยง การใส่ความคิดเห็น การแสดงสีหน้า ท่าทาง การใช้น้ำเสียง และถ้อยคำที่ก่อให้เกิดการเหมารวมผู้กระทำความผิดเข้า กับศาสนาอิสลามและชาวมุสลิม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็น ปัญหาสำคัญที่ทำให้เกิดความเกลียดชังต่อชาวมุสลิม รวมทั้งการคัดเลือกข่าวจากสำนักข่าวท้องถิ่นและโลกมุสลิม มานำเสนอเพื่อให้เนื้อหาข่าวมีความเป็นกลาง ปราศจากอคติ และการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับโลกมุสลิมในเชิงบวก มากขึ้นเพื่อสร้างสมดุลของข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดวารสารศาสตร์สันติภาพที่มุ่งเน้นการนำเสนอความ จริง การแก้ไขปัญหา และการสร้างสันติภาพ (ภริกาญจน์ ไคนุ่นนา และปาริชาติ สถาปิตานนท์, 2561) รวมทั้งเป็นไป ในทิศทางเดียวกับข้อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติด้านจริยธรรม พื้นฐานสำหรับสื่อมวลชนในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ของนิชฐา หรุ่นเกษม และคณะ (2562) โดยเฉพาะเรื่องการ รายงานข่าวตามข้อเท็จจริง หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็น ส่วนตัว และคำนึงถึงการใช้น้ำเสียงในแต่ละข่าวที่นำเสนอ

ตลอดจนการนำเสนอข่าวด้วยข้อมูลรอบด้าน โดยพิจารณา จากแหล่งข่าวที่มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้น ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการเปิดรับข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์ของชาวไทยมุสลิมและผลกระทบจากการเปิดรับ ข่าวสารดังกล่าวในเชิงลึก
2. ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมให้ผู้รับสารมีความ เข้าใจต่อโลกมุสลิมและแสดงออกต่อชาวมุสลิมในสื่อสังคม ออนไลน์อย่างเหมาะสม

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง การศึกษา แนวทางการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายในต่างประเทศสำหรับ สื่อมวลชนไทย ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก คณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ผ่านสำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ประจำปี 2561 ผู้วิจัย จึงขอขอบพระคุณแหล่งทุน รวมทั้งผู้ให้ข้อมูลและผู้ ประสานงานในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ. (2553). *สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- ชาภีย์ พิทักษ์कुมพล. (2550). ทักษะของอิสลามต่อความรุนแรง: ความท้าทายในยุคสมัยการก่อการร้ายสากล. *วารสารดำรง วิชาการ*. 6(2), 99-125.
- ฉัญรัตน์ สละหมัด. (2549). *อิสลาม-สื่อ-ความรุนแรง : ปฏิสัมพันธ์บนเส้นทางการสร้างภาพลักษณ์ความรุนแรง*. วิทยานิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธีระยุทธ ลาตีฟี. (2542). *การสะท้อนภาพของเหตุการณ์เกี่ยวกับชาวมุสลิมในหนังสือพิมพ์ไทย*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหา บัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทนา นันทวโนภาส. (2557). *สื่อสารการเมือง: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ: แมสมิเดีย.
- นิชฐา หรุ่นเกษม และคณะ. (2562). การพัฒนาแนวทางปฏิบัติด้านจริยธรรมพื้นฐานสำหรับสื่อมวลชนในกิจการกระจายเสียงและ โทรทัศน์. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*. 14(1), 201 – 220.
- ประชาไท. (2557). *Jacke Lynch: 'วารสารศาสตร์เพื่อสันติภาพ' คือการปฏิรูปการนำเสนอข่าวของทั่วโลก*. วันที่เข้าถึงข้อมูล 10 สิงหาคม 2563 แหล่งที่มา <https://prachatai.com/journal/2014/08/55195> เมื่อวันที่
- เพ็ญพงค์ สุขโชคศิริชัยพร. (2552). *การรับรู้เกี่ยวกับประเทศชั้นนำของโลก และแนวทางในการคัดเลือกข่าวต่างประเทศใน หนังสือพิมพ์ และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ไทย*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ภริกาญจน์ ไค่่นุ่นนา และปารีชาติ สถาปิตานนท์. (2561). วารสารสันติภาพ: สถานภาพขององค์ความรู้และทิศทางในอนาคต. *Journal of Human Rights and Peace Studies*. 5(2), 140-159.
- ศราวดี อารีย์. (2550). *การก่อการร้าย: มุมมองของโลกอิสลาม*. กรุงเทพฯ: ศรีบูรณคอมพิวเตอร์การพิมพ์.
- สมัชชา นิลปัทม์ และอัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว. (2561). ไปให้ไกลกว่าวารสารศาสตร์สันติภาพ :บทสำรวจว่าด้วยการสื่อสารทางเลือกในความขัดแย้งที่ชายแดนใต้. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. 24(3), 31 - 72.
- สรชัย กมลลิมสกุล และอุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. (2552). พัฒนาการของการรับข่าวต่างประเทศของสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย. *Suranaree Journal of Social Science*. 3(1), 85 -97.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2553*. วันที่เข้าถึงข้อมูล 9 พฤศจิกายน 2560 แหล่งที่มา http://popcensus.nso.go.th/quick_stat.php?yr=2543&rg=1
- สุกัลยา คงประดิษฐ์. (2560). *การสื่อข่าวในยุคดิจิทัล*. (เอกสารประกอบการสอน). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. (2556). *การกำหนดกรอบและวาทกรรมของหนังสือพิมพ์ในการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในปี 2555*. (รายงานวิจัย). Media Inside Out.

ภาษาอังกฤษ

- Franklin, B., Hamer, M., Hanna M., Kinsey, M. & Richardson, J. E. (2005). *Key Concepts in Journalism Studies*. London: Sage.
- Magpanthong, C., & McDaniel, D. (2012). How newspapers framed the coverage of terrorism in Thailand and Malaysia. *Proceeding of Global Fusion 2012*. Ohio.
- Moy, P., Tewksbury, D. & Rinke, E. M. (2016). Agenda-Setting, Priming, and Framing. In Klaus Bruhn Jensen and Robert T. Craig. (Editors-in-Chief). *The International Encyclopedia of Communication Theory and Philosophy*, Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Reese, S. D., & Lewis, S. C. (2009). Framing the War on Terror. The internalization of policy in the US press. *Journalism*, 777–797.
- U.S. Department of State. (2018). *Country Reports on Terrorism 2018*. Retrieved November 13, 2019.from <https://www.state.gov/reports/country-reports-on-terrorism-2018/>
- West, R., & Turner, L. H. (2017). *Introducing Communication Theory: Analysis and Application*. Sixth Edition. New York: McGraw-Hill Education.